

Hlavní téma

Nový standard: krize

Revoluce v energetice
jako příležitost pro exportéry

Jsme synonymem banky pro korporátní bankovníctví, říká Jan Juchelka

OTEVŘEME VÁM CESTU K NOVÉMU BYZNYSU

Korporátní bankovníctví

Ať už vidíte budoucnost kdekoli, náš tým pomůže vaší firmě na každém kroku. Od financování přes inovace po odborné poradenství. Inspiraci pro rozjezd udržitelného podnikání najdete na spolecne-udrzitelne.cz

Zdeněk, 43 let, CEO,
změna oboru podnikání

**BUDOUCNOST
JSTE VY**

KB

Úvodem

Jak obstát ve věku nejistoty

Poslední tři roky nám ukazují, že svět je místo, ve kterém se může stát mnoho zlých událostí a velmi blízko. Zároveň, a to je asi důležitější zjištění, že takové události, jako je pandemie covidu či ruská agrese na Ukrajině, nejspíš nedokážeme předpovědět. A tedy ani se na ně dopředu připravit. Jak nedávno napsali analytici Světového ekonomického fóra, chceme-li v novém věku nejistoty přežít a prosperovat, budeme se všichni muset naučit orientovat v dnešní komplexnosti. A přidala bych být maximálně flexibilní a psychicky odolní.

Toto vydání Export Journalu zkoumá, jaké strukturální změny by z dlouhodobého hlediska pomohly české ekonomice. Která, ostatně tak jako mnoho jiných, je dnes nucena čelit další nejistotě, aniž se stačila vypořádat s tou předcházející. Odborníci se v textu zamýšlejí na tím, zda by pomohlo dostat se na vyšší kvalitativní úroveň. Tedy posunout se od výroby k inovacím. Také jaké konkrétní plány vznikají.

Na stránkách magazínu se pak dozvíte třeba to, že díky vývoji posledních měsíců a let vzniká v Evropě spousta velmi zajímavých příležitostí pro české vývozce v sektoru energetiky. Samozřejmě jsou reflektovány i evropské plány na odstřižení se od ruských energetických zdrojů. Pasáž je věnována i tomu, co by nemělo chybět ve vaší exportní smlouvě.

Přečíst si budete moci i to, jak podle šéfa Komerční banky Jana Juchelky současné dění ovlivňuje (nejen) bankovní byznys.

Ať vám Export Journal přinese hodně inspirace.

Jitka Haubová

provozní ředitelka, KB

Obsah

- 3 Editorial
- 4 Krize jako nový standard
- 8 Rozhovor s Janem Juchelkou, generálním ředitelem Komerční banky
- 11 Evropská revoluce v energetice přináší exportérům rozsáhlé možnosti
- 14 Českou energetiku čekají změny. Závažnější než třeba penzijní reforma
- 16 Jak nespadnout do osidel jiného agresora
- 18 Byznys na Ukrajině zamrzl. Co bude dál?
- 20 Nové dotační zdroje na digitalizaci a robotizaci
- 22 Predikce Jana Vejmelky, hlavního ekonoma KB
- 25 Skupinové životní pojištění
- 26 Komerční banka a Moneta Money Bank sdílejí své bankomaty
- 27 I na valné hromadě už lze hlasovat online
Věděli jste, že máte v kapse platební terminál?
- 28 Co nesmí chybět ve vaší exportní smlouvě – díl 2
- 30 Koktejl
- 35 Slovníček pojmů, kontakty

Pandemii střídá válka

Krise jako nový standard

Dříve než jsme si stačili v plném rozsahu uvědomit a také reflektovat veškeré dopady celosvětové pandemie, objevila se další černá labuť. Ruská agrese a brutalita na Ukrajině nás, a s námi velkou část světa, nutí čelit další mimořádně složité situaci, která bude prohlubovat důsledky té předešlé.

_____ Z pohledu makročísel se zdálo, že se tuzemské hospodářství s tvrdými dopady globální pandemie vyrovnalo celkem slušně. Alespoň z krátkodobého hlediska. Hrubý domácí produkt (HDP) země vloni meziročně opět stoupl a růst, i když slabší než ve většině zemí Evropské unie, pak pokračoval i v prvním kvartálu roku 2022.

Pokud jde o zaměstnanost, situace se během pandemie nejprve lehce zhoršovala. Trend se pak ale začal obracet, pracovní poměry ve firmách se stabilizovaly a letos se už čekal nový růst.

Prakticky totéž platí pro český export. Vypadalo to, že má to nejhorší za sebou. Vloni už podle meziročního srovnání rostl o 13 procent. Pozitivní tendence byla vidět i v prvním kvartálu letošního roku. Ovšem když už se začínalo zdát, že covidová pandemie přestane naše životy ovlivňovat tak významně, jako tomu bylo v uplynulých třech letech, najednou, pro většinu lidí jakoby z ničeho, plnou silou propukla další – kolikátá už? – vlna obludného ruského imperialismu. A negativních zpráv od té doby přibývá.

Malé firmy jsou zasaženy nejvíc

Především dostal další výraznou dynamiku růst životních nákladů. Inflace se pohybuje kolem 13 procent. Nejvíc to pravděpodobně odnášejí malé a střední firmy, jejichž velká část byla během pandemie nucena vyčerpat své rezervy. Jak konstatovali představitelé Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP), tyto firmy dominují oborům, které nejsilněji ovlivňuje hlavní složka inflace, tedy ceny energií. Jde například o dopravce či gastro podniky. Podle AMSP představují malé a střední podniky 99 procent všech firem v ČR a zaměstnávají 61 procent všech pracovníků. Jsou proto logicky vystaveny většímu konkurenčnímu tlaku než velké firmy, tvrdí představitelé AMSP, takže přenášet rychle rostoucí náklady na zákazníky je pro ně problém.

Vysoká inflace navíc na tyto firmy dopadá výrazněji než na velké i nepřímo, a to kvůli nárůstu úrokových sazeb. Menší podniky totiž často už tak musejí platit vyšší sazby než velké firmy, pokud je banky považují za rizikovější. Pravděpodobnost dalšího zvyšování sazeb navíc je bohužel vysoká.

Firmy jsou tedy nucené čelit značně toxickému a také rozsáhlému mixu negativních faktorů v podobě vysokých cen energií a materiálů, nejistých dodávek, drahých úvěrů a v neposlední řadě také nedostatku kvalitní pracovní síly a tlaku zaměstnanců na zvyšování mezd. Podle Moniky Marečkové z poradenské firmy RSM na ně důsledky toho všeho v příštích

měsících tvrdě dopadnou, proto by se měly začít pečlivě připravovat.

Například finanční ředitel by podle ní měl zevrubně analyzovat náklady. A také bankovní úvěr, zjistit, jakých hodnot finančních ukazatelů stanovených bankou podnik dosahuje, například poměr dluhu a zisku atd. Personální ředitel by měl vědět, co se stane, když budou zaměstnanci požadovat desetiprocentní zvýšení platů, výrobní ředitel by měl zase přemýšlet o tom, jak zefektivnit výrobu. To jsou některé příklady jednotlivých kroků, které analytička doporučila pro Seznam Zprávy. Přitom také varovala, že jen zhruba 30 procent malých a středních firem významněji investuje do nových technologií či se při své činnosti opírá o data.

Export: Prudká změna příznivého trendu

Z hlediska tuzemského exportu představuje podle generálního ředitele agentury CzechTrade Radomila Doležala výpadek způsobený ukrajinskou válkou zhruba 2,8 procenta celku. Což není moc, ale nic to nemění na tom, že pro mnoho firem to může znamenat existenční riziko. Radomil Doležal už na konci března prohlásil, že firmy zkoumají, za jakých podmínek mohou teritorium opustit, a později dodal, že hledají náhradní trhy. (Rozhovor s ředitelem CzechTrade o tom, jak se situace okolo firem působících na Ukrajině a v Rusku vyvíjí, si můžete přečíst na straně 18.)

Český export jako celek pak podle analytiků čeká prudká změna příznivého trendu ze začátku letošního roku. Například Asociace exportérů odhaduje pro letošek průměrné tempo vývozu mezi 4 a 5 procenty. Negativními faktory budou především zvyšující se domácí cenová hladina a samozřejmě ruská válka na Ukrajině. Ta se projeví mimo jiné výpadky klíčových výrobních komponent, které jsou patrné už od počátku března. Potíže už hlásil pro tuzemskou ekonomiku klíčový automobilový průmysl, který tvoří 26 procent celkové hodnoty vývozu. Dobrou zprávou naopak je, že se až doposud pozitivně vyvíjela zahraniční i domácí poptávka.

Nejhorší v Unii

Je zřejmé, že válka na Ukrajině začala pro Českou republiku v tom ekonomicky nejméně vhodném období. V prvním čtvrtletí sice hospodářství rostlo slušným tempem, zřetelně se ale objevovaly signály, že zbytek roku bude mnohem složitější. A to už před vypuknutím válečného konfliktu. Například Český statistický úřad oznámil, že průmyslová produkce v únoru klesla, oproti předchozímu měsíci dokonce o 2,4 procenta. Problémy má především automobilový sektor. A data úřadu ukázala také to, že v únoru začaly průmyslové firmy opatrně propouštět, zaměstnanost oproti loňsku poklesla o 0,3 procenta.

Někteří ekonomové varují, že by se ČR mohla dostat dokonce do stagflace, to znamená čelit kombinaci vysoké inflace a současně stagnace hospodářského růstu. Z hlediska zvládání podobných krizí, jakými v současnosti procházíme,

nám rozhodně nepomohlo, že během covidové pandemie došlo k výraznému zrychlení dynamiky zadlužení státu. Deficit státního rozpočtu dosáhl 54 miliard korun, což je nejhorší výsledek v historii. Výroční zpráva Národního kontrolního úřadu přitom ukázala, že proticovidová opatření vlády Andreje Babiše se na tomto schodku podílela jen přibližně z deseti procent. A Eurostat poté konstatoval, že Babišův kabinet vloni hospodařil nejhůře z celé sedmadvacítky. Zatímco totiž země EU v průměru snižovaly své zadlužení o 1,9 procenta, Česká republika byla na čele sedmi států, které zadlužení naopak zvýšily.

Najít recept na vyšší marže

Vývoz českého zboží a služeb dosahuje v poměru k hrubému domácímu produktu až 80 procent. A podíl zaměstnanců, kteří pracují v odvětvích přímo či nepřímě navázaných na export, je v Česku přibližně 50 procent, což je víc než dvojnásobek světového průměru. Vzhledem k takto mimořádně velké otevřenosti české ekonomiky se už řadu let mluví o tom, že je třeba intenzivně se zabývat zajištěním budoucího odbytu tuzemských firem na světových trzích. Ten už totiž na dosavadních faktorech, kterými byly především nízké náklady, a tím pádem i ceny, stavět nelze.

Covidová pandemie tuto potřebu značně zintenzivnila a prakticky totéž můžeme říct o nesmyslném a brutálním konfliktu, který na Ukrajině rozpoutalo Rusko pod vedením diktátora Putina. Potřebujeme tedy, aby se tuzemské hospodářství posunulo na vyšší kvalitativní stupeň. I proto, aby

si české firmy mohly dovolit vyšší marže, a tím pádem také vyplácet vyšší mzdy. To v první řadě předpokládá významně více produkce s vyšší přidanou hodnotou. Byť jsme už devátou nejsilnější ekonomikou Evropské unie, a v objemu produkce na pracovníka jsme dokonce dohnali Německo, v tomto ohledu se nám zatím příliš nedaří.

Vyspělé firmy, otevřená společnost, udržitelnost

Docílit bychom toho podle odborníků měli investováním do změny struktury ekonomiky, tak abychom se posunuli od výroby k inovacím. Tedy aby české firmy přestaly hrát v tak vysoké míře roli subdodavatelů a více nabízely své finální produkty na globálních trzích. Recept, jak se k tomu přiblížit, je v obecné rovině známý dlouho. Jsou to investice do vzdělávání, vědy a inovací, digitalizace, automatizace a robotizace a také reforma státní správy či investice do dostupného bydlení.

Jak na to ale jít konkrétně? S konkrétními návrhy přichází například iniciativa zhruba třiceti významných podnikatelů a dalších osobností s názvem Druhá transformace české ekonomiky. Kvalitativní posun hospodářství staví na třech pilířích. Na technologicky vyspělých firmách, otevřené společnosti, která bude atraktivní pro lidi sdílející naše hodnoty, a také na udržitelnosti v širokém smyslu tohoto slova. Více informací o konkrétních návrzích najdete v boxu u tohoto článku.

Nezapomínat na nejslabší

Postupem času se stále jasněji ukazuje, že v současné krizi nejde a nepůjde jen o ekonomiku. Mimořádně důležité bude udělat také maximum pro zlepšení soudržnosti české společnosti. Zavedení přímé volby prezidenta, pandemie covidu, válka na Ukrajině, dále vzestup sociálních sítí, dezinformační scény a také poměrně silná pozice populistů, to jsou všechno rány, které na křehkou českou demokracii dopadají drtivou

Export Journal komentuje

„Potřebujeme, aby se tuzemské hospodářství posunulo na vyšší kvalitativní stupeň. I proto, aby si české firmy mohly dovolit vyšší marže. To v první řadě předpokládá významně více produkce s vyšší přidanou hodnotou.“

silou. Společnost jako celek a také vláda naší země se po napadení Ukrajiny zachovaly opravdu příkladně. Do budoucna však bude důležité, abychom nezapomínali na ekonomicky a sociálně nejslabší skupiny ve společnosti a současně dokázali odolat útokům ruské páté kolony u nás, která bohužel není právě malá.

Jak vylepšit českou ekonomiku

Viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR a také představitel iniciativy Druhá transformace české ekonomiky Radek Špicar před časem v rozhovoru pro portál BusinessInfo.cz vysvětloval, co by podle něj a jeho kolegů bylo třeba udělat, aby Česká republika začala být považována čím dál více za „mozkovnu“ spíše než za „montovnu“.

Kvůli chronickému nedostatku pracovních sil jde například o zrychlení a zjednodušení imigračních procesů, podle vzoru například Polska nebo i jiných zemí. Dále je to podpora digitalizace, automatizace a robotizace. Podle Radka Špicara bychom se měli pokusit robotizovat provozy s nízkou kvalifikovanou, fyzicky náročnou a špatně placenou prací a uvolněné zaměstnance pomoci rekvalifikace posunout do zajímavějších pozic, kde je budeme současně s kvalitativnějším zlepšováním ekonomiky potřebovat. K tomu je mimo jiné potřeba na úrovni EU dobře vyjednat mezinárodní dohody týkající se digitalizace a zajistit, aby peníze z Národního plánu obnovy a strukturálních fondů šly mj. skutečně na automatizaci soukromých firem. Velmi podobné návrhy mimochodem nedávno v Otázkách Václava Moravce přednesl také Tomáš Prouza, prezident Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR.

Radek Špicar zmínil také reformu podpory exportu, například významné vylepšení fungování institucí, jako je EGAG či ČEB, nebo potřebu podrobné analýzy toho, co podpora exportu českým vývozcům skutečně přináší ve srovnání třeba s Francií či Německem. Zdůraznil dále význam vlastního vývoje a výzkumu firem a jejich spojení s univerzitami skrze profesně orientované studijní programy, vstup do eurozóny atd.

Zajímavé postřehy v tomto smyslu přinesla i loňská diskuse tehdejšího ministra zahraničí Tomáše Petříčka s vrcholnými představiteli předních českých startupů, z nichž některé jsou mimořádně úspěšné i na mezinárodním poli. Ti se shodli mimo jiné na tom, že flexibilita práce je u nás velmi nízká. Lidé se dnes prý na kariéru dívají projektově, nikoli prizmatem klasického kariérního postupu v jedné firmě, a tomu by měla odpovídat i legislativa. Uvedli také, že zaměstnat v ČR talentované pracovníky ze zahraničí je nesmírně obtížné, skoro až nemožné. Upozornili na to, že chybí podpora začínajících startupů nebo že by firmám v zahraničí pomohly lepší a výraznější PR aktivity ČR jako takové.

KB a současné výzvy

Jsme synonymem banky pro korporátní bankovníctví, říká Jan Juchelka

S generálním ředitelem Komerční banky o výborných výsledcích, jichž společnost dosáhla v loňském roce, také o tom, jak pandemie covidu-19 a válka na Ukrajině dopadají (nejen) na bankovní byznys, nebo o budoucích plánech Komerčky.

Komerční banka dosáhla v roce 2021 první pozice v segmentu korporátního byznysu, a to s velkým předstihem oproti konkurenci. Dále se Komerční bance dařilo i v segmentu small business (vše hodnoceno dle NPS). Klienti vysoko hodnotili nejen bezpečnost uložených peněz a uzavřených obchodů, ale i transparentnost či dodržování slibů. Čím si vysvětlujete takový úspěch?

Výsledky mě velice potěšily, ale musím přiznat, že to nebylo překvapením. Ukazuje se, že náš přístup ke klientům je prostě správný. Rozhodli jsme se vsadit na zachování tradičních hodnot, jako je stabilita a bezpečí, vstřícnost a odpovědnost. Zároveň pracujeme na neustálém vývoji služeb a produktů, které přizpůsobujeme aktuálním i budoucím trendům. Samozřejmě rychlý přesun do online prostředí a digitalizace nám umožnily zjednodušení velkého množství zákaznických operací. Komerční banka je díky tomu synonymem banky pro korporátní klientelu, což potvrdilo i ocenění Korporátní banka roku 2021, za které jsem velice rád. Klienti vysoce hodnotí stabilitu a důvěryhodnost banky jako partnera při naplňování svých plánů.

Poslední roky jsou poměrně složité pro jakýkoli byznys. Nejdříve celou ekonomiku zasáhla pandemie covidu-19, nyní je to válka na Ukrajině. Co všechny tyto události znamenají pro Komerční banku a co to může znamenat pro bankovníctví?

Válka je ohromná lidská tragédie. Současná situace vnáší další nejistotu do podnikatelského prostředí, k narušeným dodavatelským řetězcům se přidala nejistota ohledně dodávek základních energetických surovin.

Novou výzvou pro nás bylo vyplácení vkladů klientům Sberbank. Vyplácejí se prostředky Garančního systému finančního trhu, do kterého solidárně přispívají všechny banky a kde Komerční banka působí jako výplatní agent. Hladký průběh výplat byl, především v prvních týdnech, důležitým uklidňujícím prvkem.

V souvislosti s válkou na Ukrajině jdeme cestou striktního dodržování sankcí, a proto je důležitá důsledná komunikace a vysvětlování směrem ke klientům. Tato situace dopadá především na klienty s obchodními vazbami na Rusko nebo společnosti, které vyráběly přímo na Ukrajině.

Poslední dva roky jsme s klienty řešili obtíže, které přinesl covid, a nabízíme pomocnou ruku i nyní.

Jan Juchelka říká

„Poslední dva roky jsme s klienty řešili obtíže, které přinesl covid, a nabízíme pomocnou ruku i nyní.“

► **Můžete konkrétně uvést, jakým způsobem Komerční banka pomáhá Ukrajině?**

Komerční banka nabízí pomoc v několika rovinách. Jako první to byla okamžitá humanitární pomoc Českému červenému kříži v částce 10 milionů korun. Do pomoci se zapojili také naši zaměstnanci prostřednictvím sbírky ve spolupráci s Nadací KB Jistota, kde bylo vybráno dalších 5 milionů korun. Banka tuto částku ještě zdvojnásobila. Celková suma tak dosáhla 20 milionů. Dále jsme poskytli 90 uprchlíkům a jejich dětem střechu nad hlavou a základní servis spojený se zapojením do české společnosti. Těmto novým spoluobčanům takto nabízíme možnost založit MůjÚčet zdarma s okamžitým jednorázovým finančním příspěvkem 2 000 korun.

Jak banku ovlivnilo ukončení aktivit Skupiny Société Générale, do které Komerční banka patří, v Rusku?

Vůči našim zákazníkům se tímto krokem nic nemění. Skupina SG se rozhodla ukončit veškeré aktivity v Rusku tím, že svůj podíl v Rosbank prodá skupině Interros Capital.

Pojďme k jinému, radostnějšímu tématu. Komerční banka chystá nový core banking systém a navazující technologická vylepšení, včetně nové bankovní aplikace. Letos plánujete testování nové bankovní aplikace zaměstnanci, příští rok klienty. Co nám k tomu můžete prozradit?

Nová digitální banka (NDB) je součástí implementace strategie naší banky KB2025, která následuje naši vizi technologického a bankovního lídra. Pět set našich zaměstnanců již nové prostředí používá v ostrém provozu. V roce 2023 nabídneme používání nové aplikace prvním klientům. NDB přinese klientům zcela nový zážitek spojený s využíváním bankovních služeb.

Momentálně je velkým tématem vysoká inflace v České republice, která v podnikatelském sektoru mimořádně zatěžuje především malé a střední podniky. Protože v tuzemsku vytvářejí hlavní konkurenční prostředí, nemohou náklady, které v důsledku zvyšování cen energií raketově rostou, příliš přenášet na své zákazníky, navíc se musí vyrovnávat se značným zdražováním úvěrů, často musí platit vyšší sazby než velké firmy. Mohou nějak banky tuto nesnadnou situaci svým klientům ze segmentu MSP ulehčit?

Inflace je problém, jehož případné dlouhodobé působení na ekonomiku bude mít negativní následky. Nástroje pro její zkrocení, a to pouze pro její část, má v rukou ČNB.

Komerční banka, stejně jako celý bankovní sektor, je v tomto smyslu jedním z podnikatelských subjektů, na který rostoucí inflace také dopadá. Zatím je v Česku dobrá dostupnost financování pro podnikatele a firmy. Ulehčit přístup k financím pomáháme především prostřednictvím zvýhodněného financování, ať již z titulu ESG, zprostředkováním dotační podpory, nebo využitím některého ze záručních programů EIF/EIB.

Jakou máte zkušenost s financováním zelených projektů? Sledujete vyšší zájem (v souvislosti s růstem cen energií) snížením energetické závislosti na Rusku a podobně?

ESG je v centru naší obchodní strategie. Vojenský konflikt spíše akceleroval tento vývoj a rozšířil jej o aspekty energetické soběstačnosti a úvahy o energetickém mixu obecně.

Komerční banka nastoupila cestu ESG jako jedna z prvních bank v České republice a má tak v této oblasti silnou pozici. Poskytnuté objemy financí za rok 2021 činí téměř 22 miliard korun.

Z předchozího vyplývá, že Komerční banka dbá na udržitelnost ve vlastní činnosti i při úvěrování. Jmenujme například loňský projekt spolupráce s ČEZ ESCO a SGEF (tuzemským firmám umožňuje snazší přístup k moderním, udržitelným řešením v oblasti energetiky). Co chystáte v této oblasti do budoucna? A jaký je zájem o tyto aktivity mezi vašimi klienty?

Jan Juchelka říká

„Od roku 2008 jsme pro klienty pomohli získat z Evropské unie dotace v objemu více než 4 mld. Kč.“

Budeme pokračovat v této strategii a ve spuštěných projektech. Zájem klientů k našemu potěšení roste.

Komerční banka nabízí zvýhodněnou úrokovou sazbu pro zelené financování. Fotovoltaiku za korunu (pro objekty s odběrem el. energie 200 MWh/rok a více), kterou jsme oficiálně spustili v říjnu loňského roku, chce více než 60 společností. Připravujeme další nové produkty jako Sustainability Linked Loan, Sustainability Linked Bond, Green, Social či Sustainability Bonds. Novinky z této oblasti včetně příkladů dobré praxe je možné najít na webu společně-udržitelně.cz.

Pokud jde o plány na další období, na co především byste upozornil, co zajímavého a důležitého Komerční banka chystá?

Nejen my v Komerční bance, ale zejména naši firemní klienti netrpělivě očekávají prostředky a podpory z fondů EU, zejména Národního plánu obnovy a Modernizačního fondu. Většina z těchto dotací bude zaměřena na oblast inovací, digitalizace a zelené tranzice. V této souvislosti bych rád připomenul náš komplexní servis v zajištění evropských i českých dotací prostřednictvím specialistů KB EU Point a KB Advisory. Stavíme na zkušenostech se zpracováváním projektů od roku 2008, na které jsme pro klienty pomohli získat z Evropské unie dotace v objemu více než 4 mld. Kč. V objemu financování jde pak o úvěry v objemu přes 100 mld. Kč. Kromě dotačních specialistů disponujeme také vlastními energetickými specialisty, kteří pomáhají s řešením aktuálně žhavých témat, jako je omezení závislosti na ruském plynu, návrhy energeticky úsporných opatření nebo využití OZE.

Šance pro české firmy

Evropská revoluce v energetice přináší exportérům rozsáhlé možnosti

Energetika je velkým tématem současnosti. Snaha o co nejefektivnější nakládání se zdroji a přechod na zelené energie podpořený masivními investicemi z fondů Evropské unie s sebou mimo jiné přináší značné obchodní příležitosti pro české firmy. Zjišťovali jsme, jaké zajímavé projekty na starém kontinentu probíhají nebo se připravují.

Zásadní a hluboké změny plánuje mimo jiné Itálie, která chce do své energetické tranzice investovat téměř 60 miliard eur. To je, mimochodem, přes 31 procent z fondu Národního plánu obnovy a odolnosti. Jedním z pilířů této rozsáhlé proměny je podpora oběhové ekonomiky. V rámci ní země například vyčlení 600 milionů eur na vysoce inovativní projekty na zpracování a recyklaci odpadů ze strategických dodavatelských řetězců. Jedná se mimo jiné o elektrická a elektronická zařízení (včetně fotovoltaických panelů a větrných turbín), papírenský a kartonový průmysl, textil či plasty. Půjde sem také 1,5 miliardy eur na zlepšení a digitalizaci řízení městského odpadu, dále na modernizaci původních čistíren i výstavbu nových, s cílem překlenout rozdíly mezi regiony severu a středo-jihu.

„Snížení negativních dopadů veřejné dopravy na životní prostředí by měla přinést technologická transformace výrobního řetězce autobusů,“ říká Marek Atanasčev, ředitel zahraniční kanceláře CzechTrade Itálie. Bude především spočívat v nahrazení zastaralých vozů novými elektrickými a připojenými modely. Na podporu transformace je určeno 300 milionů eur. Téměř půl miliardy eur pak má přinést rozšíření trhu s vodíkem. Konkrétně má být vybudován velký průmyslový závod na výrobu elektrolyzérů a elektrochemických zařízení, která umožňují štěpení molekul vody oddělením vodíku od kyslíku. Do roku 2026 by měl dosáhnout kapacity elektrolýzy přibližně 1 GW.

Na vodíkové a vůbec inovativní technologie chce Itálie klást značný důraz. Půl miliardy eur hodlá použít na vytvoření deseti vodíkových údolí, tedy průmyslových oblastí s ekonomikou částečně založenou na vodíku, na podporu jeho výroby a využití v průmyslu a dopravě na místní úrovni. Tamní plán obnovy také počítá s 675 miliony eur na výstavbu inovativních a tzv. off-shore elektráren, na podporu energetických komunit či zlepšování znalostí o technologiích souvisejících s vodíkem a mnoho dalšího.

Energiewende v Německu

Velké věci se dějí také v Německu. Náš obchodně nejdůležitější soused prochází tzv. Energiewende, tedy energetickou proměnou. Mimo jiné to znamená, že podle plánů by do kon-

ce roku 2022 měly být odstaveny poslední tři atomové elektrárny. A jak vysvětluje Kristýna Kubičková, ředitelka zahraniční kanceláře CzechTrade Německo, do roku 2035 chtějí Němci pokrýt všechny dodávky elektřiny zelenými zdroji. „Spolkové ministerstvo pro hospodářství a ochranu klimatu uvádí, že v následujících letech bude nutné optimalizovat, posílit nebo nově vystavět až 7 500 kilometrů elektrické přenosové soustavy. Bude nutné posílit i výstavbu větrných elektráren, a to jak na pevnině, o výkonu 100 až 110 GW, tak i na moři. Koaliční smlouva současné spolkové vlády referuje též o výstavbě solárních elektráren o výkonu 200 GW,“ doplňuje Kristýna Kubičková.

Společnost Deutsche Bahn pak v roce 2022 plánuje investovat rekordní sumu do modernizace dopravní sítě, a to až 13,6 miliardy eur. Jedním z projektů je digitální uzel Stuttgart a skandinávsko-středomořský koridor od Hamburku přes Erfurt a Mnichov až k rakouským hranicím u Kufsteinu. Dále výstavba čtyřkolejné trati mezi německým Karlsruhe a švýcarskou Basilejí či výstavba tunelu na hlavní trati v Mnichově. Na rok 2022 země také chystá obnovu celkem 1 800 kilometrů železnic, 140 mostů a 800 nádraží.

Export Journal komentuje

„Společnost Deutsche Bahn plánuje investovat rekordní sumu do modernizace dopravní sítě, a to až 13,6 miliardy eur.“

► **Bulharsko urychluje propojení s Řeckem**

Bulharsko je od konce dubna bez dodávek ruského zemního plynu. A podle Martina Hlavničky, ředitele zahraniční kanceláře CzechTrade Bulharsko, se země na základě vyhodnocení situace rozhodla urychlit výstavbu řecko-bulharského plynového propojení pro přepravu zemního plynu mezi oběma zeměmi. Přípojka je na bulharském území dlouhá 140 kilometrů, odhadovaná počáteční kapacita propojovacího vedení dosahuje 3 miliardy metrů krychlových na rok a maximální až 5,5 miliardy. Celkové investiční náklady na vybudování tohoto propojení jsou 240 milionů eur.

Dalším zajímavým projektem je terminál na polozkapalný zemní plyn, v moři plovoucí zařízení umístěné necelých dvacet kilometrů jihozápadně od Alexandrupoli. Na řeckou plynovou přepravní síť bude napojen prostřednictvím

téměř třiceti kilometrů podvodních a pozemních plynovodů. Plánovaný zásobovací potenciál terminálu je 6,1 miliardy metrů krychlových ročně.

Zelený vodík v Belgii

Dva velké projekty v oblasti energetiky připravuje Belgie. První z nich je mimořádně rozsáhlá infrastruktura pro dovoz a distribuci zeleného vodíku. Jedním z hlavních partnerů projektu je přístav v Antverpách, kam by měl dovezený vodík směřovat. Vládní koalice nedávno vydala finální studii proveditelnosti, která projekt podporuje, a začíná se pracovat na analýzách konkrétních kroků.

Druhým projektem je podle Tomáše Hartmana, ředitele zahraniční kanceláře CzechTrade Belgie, vytvoření zóny pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů, konkrétně z větrných

Export Journal komentuje

„V Nizozemsku se plánují projekty robustní výstavby větrných farem v Severním moři, a tedy i související masivní investice do energetické infrastruktury a převodových sítí.“

farem, a to v tzv. Princess Elisabeth Zone, což je v podstatě celé pobřežní území Belgie. Momentálně probíhá zpracování předběžných studií, první výzvy by měly být zveřejněné ve čtvrtém čtvrtletí 2023.

Vybuduje Nizozemsko bezemisní ekonomiku?

Ředitel zahraniční kanceláře CzechTrade Nizozemsko Adam Jareš říká, že Nizozemsko chce do roku 2030 získávat 70 procent spotřeby elektřiny z větru a slunce. A do poloviny století pak mít téměř kompletně bezemisní ekonomiku, která bude využívat jen obnovitelné zdroje energie. Proto se mimo jiné plánují projekty robustní výstavby větrných farem v Severním moři, což bude vyžadovat i masivní investice do energetické infrastruktury a převodových sítí.

Za pozornost jistě stojí, že si rotterdamský přístav dal za cíl stát se evropským centrem výroby vodíku. Společnosti Shell a thyssenkrupp tam společně plánují projekt výstavby největší továrny na výrobu vodíku na světě s názvem Hydrogen Holland I.

Pobaltí se odstřihává od Ruska

Region pobaltských zemí je v tomto směru velmi aktivní. Příležitosti pro exportéry existují například v rámci probíhajícího projektu přepojení přenosových soustav Litvy, Lotyšska a Estonska ze systému BRELL na Evropskou kontinentální síť. S tím souvisí nutnost modernizace a posílení jednotlivých přenosových soustav v Pobaltí. Konkrétně se jedná o dodávky nových transformátorů, budování trafostanic, pokládání nového kabelového i nadzemního vedení a plánováno je i přepojení na úrovni IT.

V souvislosti s tímto projektem připravuje kancelář CzechTrade Lotyšsko už druhý seminář, kde by mělo dojít k představení českých technologií. Podle Věry Všetickové, ředitelky zahraniční kanceláře CzechTrade Lotyšsko, akce vzbudila pozornost, početnou online delegaci vyslala i společnost Augstsprieguma Tīkls, provozovatel lotyšské přenosové sítě. A lotyšská kancelář CzechTrade v současnosti připravuje další akci, opět s cílem představit potenciální české dodavatele.

Exportní možnosti v oblasti energetiky vyplývají také ze snah Pobaltí stát se prvním evropským regionem nezávislým na ruském zemním plynu. Estonsko a Lotyšsko plánují vybudování terminálů pro příjem zkapalněného zemního plynu (LNG), nejčastěji skloňovanými místy pro tyto účely jsou estonské město Paldiski a lotyšské Skulte. Příležitosti tak mohou vzniknout pro společnosti aktivní v oblasti budování energetické infrastruktury, což se týká i strojírenských firem.

Subdodávky pro Spojené království

Mnoho se toho samozřejmě děje i v jiných evropských zemích, například ve Spojeném království. Země například buduje jadernou elektrárnu, která bude postavena jako první po dvaceti letech. Hinkley Point C v Somersetu bude dodávat nízkouhlikovou elektřinu pro přibližně šest milionů domácností a má být dokončena v roce 2026. Vzniká také větrná farma Dogger Bank, která se má stát největší větrnou farmou na moři na světě, s instalovaným výkonem až 3,6 GW a kapacitou energie až pro šest milionů domácností. Jak nicméně upozorňuje Jiří Rak, ředitel zahraniční kanceláře CzechTrade Spojené království, čeští exportéři se do těchto projektů nemohou hlásit přímo. „Jejich šance jsou subdodávky hlavním dodavatelům, kterými mohou být například velké západoevropské společnosti,“ uzavírá Jiří Rak.

Českou energetiku čekají změny. Závažnější než třeba penzijní reforma

Krátkodobě prakticky neexistuje k ruskému zemnímu plynu plnohodnotná alternativa. Stojíme tedy před rozhodnutím, zda budeme shánět plyn jinde nebo zda se postupně s tímto fosilním palivem rozloučíme ve prospěch především obnovitelných zdrojů a v daleké budoucnosti třeba vodíku. Což však rozhodně nebude snadné.

Nahrazovat ruský zemní plyn zemním plynem odjinud nepovažuji z dlouhodobějšího hlediska za ideální variantu. Dříve nebo později totiž můžeme řešit s dodávkami podobný problém jako dnes. Krátkodobě je to samozřejmě jiná otázka.

Z pohledu státu bude v této věci zásadní aktualizace Státní energetické koncepce. Je zřejmé, že se v ní „něco“ bude muset změnit, je zkrátka nezbytné reagovat na současnou situaci. Měli bychom si pozorně vyslechnout všechny odborné názory a nápady, než se koncepce přetvoří do finálního návrhu. Jde o nás všechny. Navíc se bavíme možná o zásadnějším rozhodnutí, než byla penzijní reforma.

Nic jiného než obnovitelné zdroje nezbyvá

Ruská agrese na Ukrajině mimo jiné zcela změnila pohled na Green Deal. Ještě nedávno kdekdo mluvil o „zeleném šílenství“, ale dnes je všechno jinak. EU prostě nemá k dispozici dostatek fosilních paliv. I kdybychom nehleděli na exhalace, uhlí by došlo spíš dříve než později, ropných vrtů a ložisek plynu máme také jen omezené množství. Nechceme-li se spoléhat na Rusko či jiné země, nic jiného než obnovitelné zdroje (OZE) nám tu zkrátka nezbyvá.

Nesmíme ovšem zapomínat na fyzikální zákony a nenadřazovat jim regulaci a právní aspekty, což v případě Green

Dealu objektivně vždy neplatilo. Je třeba nejprve říct, o jaké zdroje se opřeme, v jakých lokalitách – z pohledu efektivity, a hlavně jim musíme přizpůsobit soustavu. Přitom je nezbytné vycházet z daných přírodních podmínek, kdy platí okřídlené, že větru ani dešti neporučíme. Česká republika je toho typickým příkladem, jsme uprostřed Evropy, slunce tu svítí tak akorát, vítr fouká tak akorát, nějaké řeky máme. Chce to tedy zvolit vhodnou kombinaci – samozřejmě i s bioplynovými stanicemi nebo biomasou.

Zákon nezná akumulaci

Nutně potřebujeme také robustní nástroje akumulace, a to dokonce dříve, než budeme OZE masově rozvíjet. Nehovoříme přitom jen o bateriových úložištích, která se hodí pro krytí krátkodobých výkyvů. Žádoucí by byl rozvoj třeba power to gas (P2G), kdy by se z přebytečné elektřiny vyráběl vodík, který by se uskladnil a v době nedostatku bychom ho mohli zase spalovat nebo jím zásobovat plynárenskou soustavu. Ale tato technologie zatím funguje spíš teoreticky, než že by byla nasazována v praxi. Navíc její budoucí použití předpokládá, že kompletně přestavíme „trubky“, protože vodík v současnosti dokáže v plynárenské infrastruktuře fungovat pouze do omezeného, velmi malého procenta přimíchávání.

Jako kardinální problém vnímám fakt, že energetický zákon dnes akumulaci vůbec nezná, takže na ni nemůžete získat licenci ke komerčnímu provozu. Technologie tedy funguje buď ve zkušebním provozu, nebo jsou akumulační zařízení „přilepena“ ke standardnímu zdroji elektřiny a pracují společně, pod jednou licencí na výrobu elektřiny. To zatím ale mnoho investorů nenalákalo, rozhodně ne v masivním měřítku.

S Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR se shodneme na tom, že akumulace už je v praxi potřeba. Záměrem všech je řešit akumulaci systémově, v rámci celého nového energetického zákona. My bychom ale preferovali, kdyby se alespoň dílčí změny odrazily už v novele zákona kvůli rychlosti. Stát i podnikatelé potřebují u takových investičních záměrů alespoň elementární legislativní jistotu. Bohužel ale narážíme i na různé předsudky a také silnou lobby těch, kterým se bateriová úložiště vůbec nelíbí, protože jim přeberou jejich dosavadní byznys.

Export Journal komentuje

„Z ruského energetického otroctví se nevykoupíme úplně levně.“

(Ne)jistota vodíku

Mimořádně zajímavým tématem je v tomto kontextu vodík. Rozhodně to není vyzkoušená technologie, která by se dala masivně nasadit, proto se v této souvislosti lze bavit o vzdálené budoucnosti. Považuji za zodpovědné, aby dostala šanci jakákoli nová technologie, kde cítíme alespoň elementární potenciál. Ten se ale logicky nerozvine bez pilotních projektů, bez masivního výzkumu a vývoje. Je pravdou, a je správné to uvést, že se ozývají i kritici vodíku s tím, že na masivní vyřešení energetické soběstačnosti to není. Dobře, ten názor je možná správný, ale víme to dnes s jistotou? A i kdyby se vodík osvědčil například jen v dopravě nebo jiném sektoru, není toto posun, když víme, že jsme významně závislí i na ropě?

Česko je samozřejmě také zastáncem jaderné energetiky, kterou se povedlo v Bruselu prosadit mezi bezuhlíkovou výrobu elektřiny. Nicméně i tady musíme opatrně řešit, jak by to bylo s palivem, které v ČR netěžíme. Velmi důležitou otázkou je pochopitelně i to, jak se na jádro budou dívat v budoucnu další země EU. Jedna výhra jádra neznamena, že to takto zůstane, navíc jadernou elektrárnu nepostavíte za pár let.

Z energetického otroctví se nevykoupíme levně

Výše naznačené úvahy nejsou zrovna veselé, měli bychom se jimi ale zabývat už teď, dokud máme teplé počasí a chladné hlavy. Ne snad strašit lidi, ale konsenzuálně si stanovit priority, protože hrozba zastavení dodávek plynu je zcela reálná.

Nepochybně platí, že z hlediska zajištění budoucích dodávek energií je nezbytné dále rozvíjet solární, vodní a větrnou energetiku, biometan a „zelené plyny“, naučit se energie akumulovat a podpořit rozvoj dalších nových technologií. Existuje ovšem mnoho objektivních důvodů, proč rozvoj není nekonečně rychlý. Snad většina překážek se dá odstranit penězi. Ale musíme si rovněž uvědomit, jak moc se ceny energií promítají do všech našich aktivit. A smířit se s tím, že se z ruského energetického otroctví nevykoupíme úplně levně.

Petr Kusý, člen Rady Energetického regulačního úřadu

Na Energetickém regulačním úřadě (ERÚ) působí od roku 2006, byl mj. specialistou regulace odboru elektroenergetiky, vedoucím oddělení statistik či ředitelem odboru statistického a bezpečnosti dodávek. Od srpna 2019 je členem Rady ERÚ.

Jak nespadnout do osidel jiného agresora

Evropa stojí před problémem zásadního přebudování své energetické infrastruktury.

Krátce poté, co se koncem února rozjela ruská agrese na Ukrajině, přispěchala řada lidí s tvrzením, že to téměř jistě znamená konec evropského Green Dealu (psali jsme o něm ve druhém vydání roku 2020). Prý proto, že se v radikálně změněné situaci budou evropské země muset místo snižování emisí soustředit na obranyschopnost a také energetickou soběstačnost.

Dnes ale podle všeho jasně převažuje přesvědčení, že konflikt na Ukrajině naopak přechod na decentralizované obnovitelné zdroje, jež dokážou energii vyrábět velmi levně a zcela nezávisle na jakémkoli palivu, natož na tom dováženém z Ruska, ještě urychlí. Obnovitelné zdroje energie navíc v reakci na dění posledních měsíců zažívají v Česku doslova boom. Domácnosti i firmy do nich letos investují násobně víc než v minulých letech.

Rychlejší růst obnovitelných zdrojů, úspory, diverzifikace

Evropská komise proto na základě zadání od unijních lídrů předložila podrobný plán co nejrychlejšího odchodu od ruských energetických zdrojů nazvaný RePowerEU. Ten počítá se zvýšením podílu obnovitelných zdrojů na výrobě energie do roku 2030 na 45 procent místo dosud plánovaných 40 procent. Cestou k dosažení cíle má být zdvojnásobení kapacity

solárních elektráren v příštích třech letech a také mimo jiné povinné instalace panelů na všechny nové veřejné, komerční a později i obytné budovy. Na dvojnásobek má vyrůst i počet tepelných čerpadel a počítá se i s intenzivnějším navyšováním větrných kapacit. Pomoci tomu všemu má i zmírnění aktuálních administrativních bariér.

Oproti dříve plánovaným 9 procentům pak má do roku 2030 o 13 procent klesnout spotřeba energie, a to díky větší účinnosti. K nezávislosti na ruských zdrojích, které by mělo být dosaženo do roku 2027, mají přispět i nákupy zkapalněného plynu (LNG) ze Spojených států, Kataru a dalších zemí. Část spotřeby chce komise pokrýt také zvýšením produkce i dovozu ekologicky čistého vodíku.

Neméně podstatným prvkem strategie RePowerEU je důležité posílení energetické spolupráce napříč Evropskou unií a také diverzifikace dodavatelů, především u plynu. Pokud jde o náklady, celkem má tato energetická revoluce do roku 2030 spolknout investice ve výši téměř 300 miliard eur, což je přibližně 7,4 bilionu korun.

Nebude to hned

Je jasné, že dosáhnout vytčeného cíle nebude snadné. Evropské lídři v uplynulých letech pro zajištění energetické bezpečnosti Unie neudělali téměř nic. Navzdory tomu, že agresí-

vita a imperiální choutky Ruska byly podle některých analytiků nejpozději od roku 2014 zcela zjevné, závislost většiny členů Unie na jeho zdrojích zůstala příliš vysoká.

Jak nedávno uvedl Václav Bartuška, zvláštní vyslanec ČR pro energetickou bezpečnost, celých čtyřicet procent spotřeby zemního plynu, který proudí do Evropy z Ruska, není možné ničím nahradit ani okamžitě, ani v rámci jednoho roku. Plynu je sice ve světě dost, ale problém České republiky, potažmo dalších zemí, spočívá v tom, že infrastruktura je připravena prakticky jen na ten ruský. Zjednodušeně řečeno, nemáme způsob, jak k nám dodávky od alternativních dodavatelů dostat.

Samotný plán Evropské komise pak vzbuzuje určité pochyby. Například ekologické organizace sice přivítaly navýšení ambicí v oblasti podpory obnovitelných zdrojů, energetické účinnosti a úspor. Podle nich ale RePowerEU nezajistí Evropě nezávislost na autoritářských režimech či fosilních palivech, ani energetickou politiku v souladu s cílem 1,5 °C z Pařížské dohody.

Přestavět evropský energetický systém tak, aby jeho dominantními zdroji byly čisté technologie, není otázka měsíců. Jde hlavně o to, že stále nemáme ve velkém vyřešené skladování elektřiny, kterou tyto zdroje vyrábějí. Dočasně měl s přechodem vypomáhat zemní plyn, jeho geopolitické bezpečnostní riziko se ale v posledních měsících zdá být neakceptovatelné. Některé nevládní organizace pak v souvislosti s plány na výstavbu terminálů na zkapalněný plyn varují před rizikem dlouhodobého uzamčení ve fosilních zdrojích od nových dodavatelů a zároveň před finančním rizikem uvízlých aktiv v podobě nově vybudované fosilní infrastruktury. (Podle nedávno zveřejněné analýzy čtyř expertních evropských think tanků jsme však schopni zbavit se závislosti na Rusku dokonce už do roku 2025, a to bez nutnosti investic do budování nové infrastruktury pro zemní plyn).

Nevyměňme Rusko za Čínu

V současnosti se proto živě diskutuje, jestli se při přechodu spolehnout na alternativní dodavatele plynu, udržet déle v provozu uhelné elektrárny či vsadit na jádro. Některí analytici vzhledem k zahraničním zkušenostem vyjadřují skepsi ke stavbě velké jaderné elektrárny, jiní ji považují téměř za nutnost. Velká očekávání každopádně směřují především k malým modulárním reaktorům, které by kromě jiných předností měly být levnější a snáze postavitelné. A totéž platí i pro inovace a rozvoj nových technologií obecně. Například doposud

Export Journal komentuje

„Velká očekávání každopádně směřují především k malým modulárním reaktorům, které by měly být levnější a snáze postavitelné než velké jaderné elektrárny.“

poměrně opomíjeným řešením jsou stanice na biometan, které by podle odhadů mohly zajišťovat až dvacet procent české spotřeby plynu atd.

Naprosto stěžejní se nicméně zdá být varování některých expertů před tím, abychom v rámci snahy vymanit se z nebezpečné závislosti na Rusku nespádali do tenat někoho jiného. Podobné riziko totiž hrozí také u obnovitelných zdrojů, protože u technologií pro moderní energetiku existuje závažný problém v podobě materiálů potřebných pro jejich výrobu. Řada z nich, jak pro portál Euractiv upozornila Dana Drábová, obsahuje vzácné kovy. A zhruba 80 procent současných známých a těžitelných zásob těchto zdrojů podle ní nějakým způsobem ovládá Čína. Před Evropskou unií a jejími členskými státy tak leží velký úkol vybrat takové energetické technologie, kde bude minimální podíl těchto vzácných zemin, kovů a plynů, řekl bezpečnostní expert Václav Bartuška.

CzechTrade

Byznys na Ukrajině zamrzl. Co bude dál?

Jak se s naprosto výjimečnou situací vyrovnávají české firmy působící na Ukrajině a v Rusku a jak jim pomáhá proexportní agentura CzechTrade.

Po napadení Ruskem vyhlásila Ukrajina válečný stav, což ovlivnilo prakticky všechny aspekty tamního života, tedy i obchod. Tamní vláda začala uskutečňovat řadu razantních opatření. Mimo jiné uvalila určité moratorium na devizový styk, což především znamená soustředění prakticky veškerých zdrojů a finančních prostředků na zbraně, potřeby armády a zdravotnictví. V centrální a západní části země je sice situace trochu klidnější, nezuří tam otevřené boje, ale bezpečnostní riziko je pochopitelně i tam vysoké. Obchod tedy prakticky neprobíhá.

Některé ukrajinské firmy se proto snaží vyvíjet alespoň nějaké obchodní aktivity v rámci spolupráce se svými evrop-

skými dodavateli, ty české pak byznys vesměs zastavily a řada z nich v zemi pomáhá tam, kde je potřeba. Válka na Ukrajině a následné sankce Západu vůči Ruské federaci zasáhly stovky českých podniků, což z celkového pohledu znamená necelá tři procenta tuzemského exportu.

Možnosti jsou omezené

Od okamžiku, kdy agresor vtrhl na Ukrajinu, začala českým exportérům poskytovat krizové poradenství agentura CzechTrade. „Smyslem služby bylo a stále je pomoci především těm firmám, kterým v důsledku konfliktu náhle vypadla velká část byznysu v těchto dvou zemích, tedy zhruba deset

procent a víc exportního balíčku, což samozřejmě může mít významné dopady na jejich fungování," vysvětluje generální ředitel CzechTrade Radomil Doležal. Na agenturu se podle jeho slov obrátily desítky firem. Ne všechny přitom hledaly náhradní odbyt v zemích Sdružení nezávislých států, které zahrnuje devět z bývalých patnácti republik tehdejšího Sovětského svazu. Jak šéf CzechTrade uvedl pro deník E15, třeba firmám ze sektoru energetiky a těžebního průmyslu se nabízejí určité příležitosti v Latinské Americe, v Kazachstánu a obecně ve střední Asii. A pivovary vyvážející do Ruska agentura přeměrovala do Nizozemska, kde poté našly partnery atp.

Pokud jde o situaci v Rusku, Radomil Doležal na konci března pro Seznam Zprávy řekl, že v zemi zakotvené podniky neřeší, jestli je tam byznys pro ně udržitelný, ať už z morálního, nebo ekonomického hlediska. Spíše vyhodnocují, za jakých podmínek teritorium opustit, tak aby nepřišly o všechno, co do něj investovaly. CzechTrade v souladu s rozhodnutím dalších orgánů v březnu uzavřel své dvě tamní kanceláře, v zemi nefunguje ani ekonomická diplomacie, takže firmy jsou odkázané samy na sebe. „Škála existujících řešení je velmi omezená. Víím, že řada podniků se s tím intenzivně potýká, ale bohužel v tuto chvíli nemáme k dispozici dostatek informací, abychom si mohli udělat přesnější obrázek o celkové situaci," podotýká Radomil Doležal.

Příležitostí bude vždy dost

Řešením je podle něj především pokusit se o nalezení nových trhů. O vysoké závislosti českých podniků na unijních partnerech a nutnosti diverzifikace exportu se mluví už řadu let, aniž by se ovšem něco významného změnilo. Získávat nová odbytiště tedy bylo nepochybně obtížné už před ruskou agresi, a teď, protože se o totéž bude snažit mnoho dalších světových firem, které z Ruska odešly, to nespíš bude ještě složitější. Je tedy reálné, aby toho čeští exportéři ve významnějším měřítku dosáhli?

„Předně bych rád podtrhl: Nepovažuji za negativní, že si naše firmy vedou velmi dobře na evropském trhu, který je z hlediska konkurence jeden z nejnáročnějších na světě. Například v Německu jsme sedmým největším vývozcem, což je v této obrovsky silné ekonomice skvělý výsledek," zdůrazňuje generální ředitel CzechTrade.

Export Journal komentuje

„Globalizace v té podobě, jak jsme ji znali v posledních desetiletích, možná končí a volný obchod už nebude zdaleka fungovat tak bezproblémově.“

Radomil Doležal
Generální ředitel CzechTrade

Diverzifikace vývozu navíc podle něj probíhá. Firmy se postupně posouvají, snaží se z blízkých trhů dostávat dál a dál. „Vybudovat si po úspěchu s první zakázkou významnější tržní podíl v mimoevropských zemích je to nejnáročnější. Trvá to dlouhé roky a nezbytným předpokladem úspěchu je zejména značný kapitál a vytrvalost," popisuje Radomil Doležal. „Když se bavíme o unijních trzích, tak třeba v Německu na tom naše firmy pracují desítky let, ale v těchto teritoriích začínají prakticky od nuly. A můžu téměř s jistotou říct, že diverzifikační apetit jim nechybí.“ CzechTrade se v tom vývozcům snaží pomoci. Otevírá například exportní inkubátory, jako třeba nedávno v Indii a USA, poskytuje odborné služby v oblasti e-commerce a digitálního marketingu v zahraničí a podobně.

Situaci může firmám ztížit i fakt, že globalizace v té podobě, jak jsme ji znali v posledních desetiletích, možná končí a volný obchod už nebude zdaleka fungovat tak bezproblémově. Neměli bychom se tedy spíše ještě silněji přimknout k našim evropským partnerům, s nimiž můžeme obchodovat na základě dohodnutých a dodržovaných liberálních hodnot a přístupů? „Pravda je, že obě poslední krize ukázaly určité limity globalizace. Zároveň ale platí, že svět je rozsáhlý a světové trhy mají obrovskou kapacitu. Nepochybuji, že vždy bude existovat mnoho zemí mimo Evropskou unii, které mají podobný přístup a hodnoty a zároveň velké a perspektivní trhy," je přesvědčený Radomil Doležal.

Jak Ukrajinu zase postavit na nohy

CzechTrade také před časem spustil program Export pro obnovu Ukrajiny. Zdánlivě se v jeho rámci zatím nic neděje, protože se logicky čeká, až ruské řádění na východě skončí. Ve skutečnosti je to ale jinak. Podle šéfa agentury probíhají intenzivní přípravné práce, protože začít s tím až v okamžiku ukončení konfliktu by pro firmy bylo pozdě. CzechTrade proto už teď vyhodnocuje budoucí ukrajinskou poptávku, snaží se vytipovat české firmy, které budou mít zájem se zapojit, a na webu je vyzývá k podání strukturované nabídky, intenzivně při tom spolupracuje s ukrajinskou hospodářskou komorou atd. „Už dnes jsou zřejmé snahy rozjet znovu zemědělství v centrální a západní části Ukrajiny. Nepochybně tam budou potřebovat dodávky hnojiv, náhradních dílů a dalších věcí," uzavírá Radomil Doležal.

Modernizace firem

Nové dotační zdroje na digitalizaci a robotizaci v ČR firmám poskytnou zhruba 15 miliard korun

Digitalizace a robotizace jsou momentálně velkými tématy nejen v ČR, ale značný důraz na ně klade mimo jiné i celá Evropa. A to i pokud jde o dotační programy na podporu těchto oblastí ve firmách.

V současné době sice vhodné dotační tituly zatím vyhlášeny nejsou, ale všichni, kterých se to týká, netrpělivě čekají na spuštění hlavní vlny dotací v rámci nového dotačního období. To poběží až do roku 2028. Na digitalizaci a robotizaci firem budou jejich představitelé moci žádat až o 95 miliard korun zejména prostřednictvím čtyř dotačních zdrojů z fondů národních i Evropské unie: Národního plánu obnovy, Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost, Technologické agentury ČR a Fondu pro spravedlivou transformaci, který je určen pro uhlé

regiony. Skrze jednotlivé výzvy, resp. programy, bude možné díky těmto zdrojům žádat o dotace na využívání digitálních technologií v českých podnicích. Cílem je zvyšováním úrovně digitalizace vylepšovat vnitropodnikové firemní procesy.

Mezi podporované investice patří například hardware, software a vnitropodnikové systémy, které jsou zaměřené na logistiku, účetnictví, docházku apod. Dále se jedná o čtečky, skenery, QR kódy, kybernetické zabezpečení, cloudy, prvky s využitím umělé inteligence, ERP systémy nebo třeba výro-

Výběr zprostředkovatele? Nesázel bych automaticky na nejlevnější cestu, říká Radek Pollák

Podle Radka Polláka, dotačního specialisty z oddělení Korporátního a municipálního bankovníctví Komerční banky, je vhodné vybrat zprostředkovatele, který je schopen vždy a za všech okolností plnit své závazky.

Jak programy určené na digitální transformaci hodnotíte?

Pokud jde o dosavadní podporu digitalizace firem, nastavený směr je zcela jistě správný. Dovedu si ale představit ještě vyšší podporu podnikatelů v podobě větších objemů finančních prostředků určených pro jednotlivé dotační výzvy. A v neposlední řadě se přikláním ke zjednodušení hodnotících kritérií, které mají přímou vazbu a vliv na výběr a schvalování projektů.

Jaké zjednodušení máte na mysli?

Přimlouval bych se za to, aby hodnotící kritéria a výčet způsobilých výdajů, tedy to, co je opravdu podporováno, bylo nejen pro samotné žadatele, ale i pro zkušené poradenské subjekty srozumitelnější, jasně definované a snadněji nastavitelné při tvorbě rozpočtu.

Pokud byste měl představitelům firem poradit, jak postupovat při výběru zprostředkovatele, na co by si měli dát hlavně pozor?

Určitě bych v tomto případě nevolil vždy tu nejlevnější cestu, ale hledal bych zprostředkovatele zkušeného, spolehlivého a s patřičně širokým týmem lidí, který je schopen vždy a za všech okolností plnit své závazky. Výhodou klientů Komerční banky je, že takového zprostředkovatele mají v týmu KB EU POINT, respektive dceřiné společnosti KB Advisory.

Bude tedy Komerční banka v těchto projektech poskytovat klientům služby, jako je dlouhodobé financování, pomoc se související administrativou apod.?

Jednou z hlavních priorit KB je maximální digitalizace vlastních činností, služeb a produktů, které chceme našim klientům poskytovat. Není tedy překvapením, že

Radek Pollák, bankovní poradce Korporátního a municipálního bankovníctví Komerční banky, EU Point

i z druhé strany chceme tyto inovativní aktivity či projekty na straně klientů maximálně podporovat, a být tak součástí rozvoje jednotlivých společností. Poskytujeme financování těchto projektů, kde se snažíme využívat různých zvýhodněných zárukových či úvěrových produktů. Kromě toho dnes jako Komerční banka umíme skrze tým KB EU POINT klientům pomoci s technickým nastavením projektu, vyhledáním vhodného dotačního či nedotačního zdroje a s kompletním vyřízením celého dotačního procesu od podání dotační žádosti přes výběrové řízení na dodavatele řešení až po nezbytnou administraci a vyplacení dotace. Obecně je cílem Komerční banky, aby klient našel podporu a pomoc napříč různými tématy ideálně pod jednou střechou KB.

ní či nevýrobní technologie a mnoho dalšího. Inovativní firmy budou moci využít také dotace na vlastní vývoj těchto technologií či technologických a výrobních postupů. Ať už cestou přímé investiční dotace na technologie nebo v podobě neinvestiční, tedy dotací na mzdy zaměstnanců, kteří se tímto vývojem zabývají.

Vhodné je realizovat připravené projekty

Jaké základní podmínky budou firmy muset splňovat, aby se o dotace mohly ucházet? Obecně lze říct, že uspět mohou finančně zdravé firmy či skupiny s určitou historií a jednoznačně prokazatelnou vlastnickou strukturou. Vždy také bude nutné ověřit přijatelnost žadatele. To znamená, zda je výzva určena pro konkrétní subjekt z hlediska velikosti podniku a oboru, ve kterém podniká. A pokud jde o technické hle-

disko, je nepochybně dobré realizovat „připravené“ projekty. Tedy ty, u nichž je jasné, co je třeba v jejich rámci pořízovat, za kolik, kde a v jakém termínu. Což je v ideálním případě podloženo již zpracovaným projektem a rozpočtem.

Pokud se firmy rozhodnou na svůj projekt využít dotaci, jejich představitelé musejí počítat s tím, že bude vyplácena zpětně. Proto je nezbytné, aby si celý projekt nejdříve zaplatili ze svého, popř. pomocí úvěru, akci uskutečnili, zažádali o dotaci a počkali na její vyplacení. Od zažádání trvá v průměru přibližně tři měsíce, než firmě přijdou peníze na účet. Záměry je většinou potřeba zrealizovat do dvou až tří let od podání dotační žádosti. Jednotlivé závazné termíny vždy stanovuje konkrétní výzva. A jak už bylo uvedeno, dotační podpory budou průběžně vyhlašovány skrze jednotlivé výzvy minimálně do roku 2028.

Obchází nás strašidlo stagflace

Česká ekonomika se ještě nestačila zotavit z pandemické recese a už se musí potýkat s dalším šokem v podobě války na Ukrajině. Tato situace dále zhoršuje potíže v dodavatelských řetězcích a tím podporuje již tak toxické inflační prostředí. Vysoká inflace zároveň výrazně snižuje kupní sílu a značně zpomalí letošní hospodářský růst. Během tohoto roku si pak projdeme i mělkou recesí. ČNB na inflaci reaguje již od poloviny loňského roku utahováním měnových podmínek. Cyklus zvyšujících se úrokových sazeb se ale pravděpodobně blíží ke svému konci, a to nejenom kvůli obměně ve vedení centrální banky.

Válka na Ukrajině znamená naplnění geopolitického rizika takového rozměru, které jsme tu měli naposledy před dvěma dekádami v souvislosti s invází do Iráku, následkem teroristických útoků 11. září 2001. I když málokdo počítal s tím, že opravdu dojde na válku, z ekonomického pohledu se naplnila rizika, před kterými jsme varovali.

Významný zásah dostaly opětovně již tak výrazně narušené dodavatelské výrobní řetězce. Ty se stále nemohou dostat z pandemie covidu, která silně ovlivnila mobilitu lidí i zboží. Velkým problémem se stala omezená kapacita mezinárodní, zejména námořní přepravy a dramatické zvýšení jejich cen. Bohužel se i v případě Ruska a Ukrajiny jedná o země, které jsou v mnoha případech součástí zejména počátečních fází globálního výrobního řetězce. Když se zmírnily problémy s dodávkami čipů do automobilového průmyslu, objevil se problém nedostatku kabelových svazků, jichž je Ukrajina významným producentem. Již od podzimu patrné inflační tlaky z titulu přerušených výrobních řetězců pak doplnil další inflační šok v podobě dramatického zdražení energetických i agrárních komodit. I když se pandemická situace dramaticky zlepšila, ekonomické dopady jsou bohužel stále zřejmé. Ne u nás či v Evropě nebo Spojených státech, ale v Číně a dalších asijských ekonomikách. Politika nulové tolerance, zavírání měst a regionů uzavírá kruh nedostatku výrobních komponent pro (nejenom) evropskou produkci. Nákladové inflační faktory tak nadále přetrvávají.

Jako další se naplňuje i riziko výrazného zvyšování dolarových úrokových sazeb a posilování dolaru. Americké měně navíc pomáhá její postavení jako aktiva bezpečného přístavu v dobách (geo)politických turbulencí. Výsledkem

ovšem je, že tím jenom ještě více zdražují komodity typicky obchodované v amerických dolarech. V neposlední řadě je třeba uvést, že válka na Ukrajině ohrožuje odhodlání naší vlády provést fiskální konsolidaci. Předvolební rétorika prvních měsíců funkčního období současné vlády se nesla na vlně odhodlání veřejné finance razantněji konsolidovat. Bohužel válka na Ukrajině v kombinaci s drahými energiemi a zvyšujícími se cenami potravin, významným způsobem srážející životní úroveň obyvatelstva, začíná vládní odhodlání dost nahlodávat. Přitom expanzivní fiskální politika patrná od roku 2020 je též významným zdrojem inflačních tlaků. Ještě v roce 2019 skončilo hospodaření vládních institucí s přebytkem cca 17 mld. Kč, ale v roce 2020 byl ve světle pandemické recese, kdy HDP v reálném vyjádření poklesl o 5,8 %, vykázan schodek téměř 330 mld. Kč. Bohužel v loňském roce, i přes reálný vzestup HDP o 3,3 %, byl dosažený deficit ještě hlubší – za celý rok 2021 dosáhl téměř 360 mld. Kč.

Naplnění všech výše diskutovaných rizik, a to primárně kvůli rozpoutání války na Ukrajině ze strany Ruska, znamená jediné, inflace bude letos vyšší, hospodářský růst nižší. Platí přitom, že přímé obchodní vazby na Rusko jsou makroekonomicky nevýznamné, když podíl exportů do Ruska představuje méně než 2 % HDP. Mnohem větším problémem je zranitelnost naší ekonomiky na straně dovozů, které se koncentrují do komodit nezbytných pro českou ekonomiku. Z tohoto pohledu je klíčová role plynu, v tomto ohledu je Česko jako průmyslová země na ruském plynu téměř plně závislé.

Válka na Ukrajině s sebou tedy přináší riziko stagflačního přízraku v podobě vysoké inflace a hospodářské stagnace. V případě typické poptávkové inflace je její vzestup způso-

ben rychlým růstem ekonomiky, jejím přehříváním. V případě stagflace je svižný růst spotřebitelských cen výsledkem nabídkového šoku, typicky zdražením klíčové suroviny, jako je například ropa. Ne nadarmo má termín stagflace počátky v ropných šocích 70. let minulého století. Ztráta kupní síly peněz pak významným způsobem omezuje agregátní poptávku, ekonomika upadá do stagnace, v horším případě do recese. Výsledkem může být dramatický nárůst míry nezaměstnanosti, což situaci v reálné ekonomice dále zhoršuje. Kombinace vysoké míry nezaměstnanosti a inflace je tím, co dopadá na domácnosti. Celkový negativní vliv zjednodušeně ukazuje index bídy (misery index), který má původ právě ve stagflaci 70. let minulého století.

Současnou situaci však vnímáme jako vyložené stagflační jak z pohledu globální, tak i české ekonomiky. Tuzemská inflace má bezesporu své nabídkové příčiny v podobě dovozu drahých energií, nemalou část však tvoří i poptávková inflace jako dědictví extrémně uvolněných hospodářských politik v době pandemické recese roku 2020; v případě fiskální politiky pak ještě uvolněnější v roce 2021. Míra inflace je tak vysoká, že ohrožuje reálnou kupní sílu domácností i firem a drahé statky nezbytné potřeby, jako jsou energie či potraviny, ohrožují poptávku po zbytnějších produktech. To se samozřejmě promítne do pomalejšího hospodářského růstu.

Podle naší prognózy česká ekonomika v letošním roce stále ještě poroste, i když výrazně pomalejším tempem. Námi předpokládaný růst tuzemského hospodářství o 1,8 % letos a 2,8 % příští rok implikuje, že předpandemické úrovně dosáhne Česko až zhruba v polovině roku 2023.

Zásadně jiná je situace, pokud jde o trh práce. Ten se jednoznačně vrátil do předpandemické přehřátosti. Firmy napříč odvětvími vedle potíží s nedostatkem materiálů

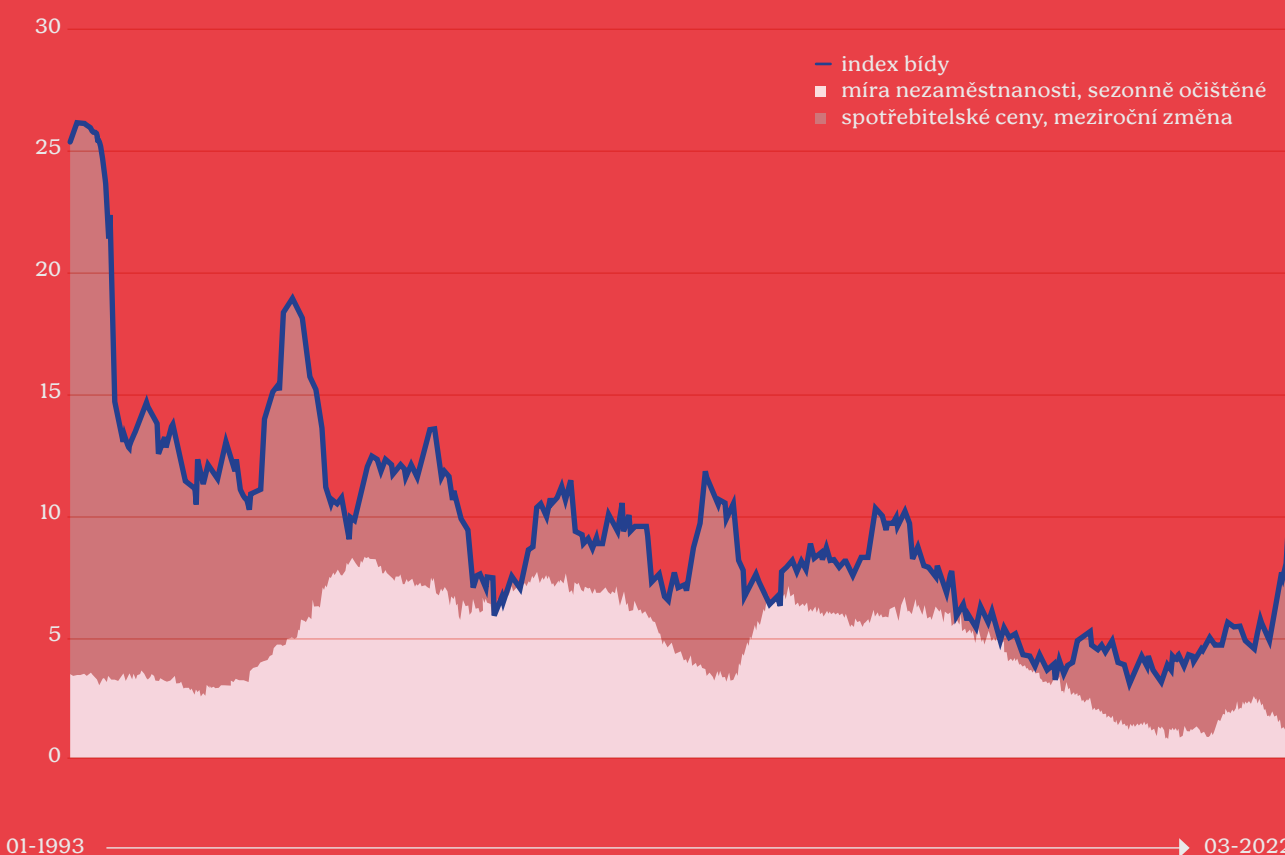

Jan Vejmelík, hlavní ekonom Komerční banky

či jejich cenou reportují nedostatek pracovní síly jako jednu z hlavních bariér svého dalšího růstu. Z tohoto pohledu tedy nepředpokládáme ani to, že by příliv ukrajinských uprchlíků představoval zásadnější problém pro tuzemský trh práce. Tuzemští zaměstnavatelé mají navíc s Ukrajinci letitou zkušenost. Ukrajínští zaměstnanci se dlouhodobě drželi na druhém místě v podílu zahraničních zaměstnanců u nás, hned za Slováky. A válečná přistěhovalecká vlna je již katapultovala na

Index bídy nejvýše od roku 1997, hlavně kvůli inflaci

první místo. Nápor uprchlíků se zřejmě podepíše na horším výsledku hospodaření veřejných financí, v souhrnu ale podle našeho odhadu o zvládnutelných několik málo desítek miliard korun. Míra nezaměstnanosti se letos bude v průměru pohybovat kolem 2,1 % a Česká republika bude i dále figurovat v čele žebříčku zemí s nejnižší nezaměstnaností.

Rychle rostoucí inflace a zpomalování hospodářského růstu představují výrazné dilema pro tuzemskou měnovou politiku. Zvyšovat sazby kvůli boji s inflací, nebo je snižovat kvůli tomu, že nyní podle nás ekonomika prochází recesí? Česká národní banka jako jedna z prvních začala se zvyšováním úrokových sazeb vloni v červnu. Výraznější zrychlení v tempu utahování měnových podmínek přišlo na podzim loňského roku. ČNB tak podle nás již většinu práce udělala. To samozřejmě neznamená, že centrální banka nemá reagovat na dále se kumulující inflační rizika a hlavně na rychle rostoucí inflační očekávání. A z tohoto pohledu je v podstatě irrelevantní, co je zdrojem inflace. Centrální banka musí dát jednoznačně najevo, že bude inflaci krotit. A jakmile hrozba inflačních rizik pomine, může začít sazby vracet zpět k rovnovážné úrovni. Čas na postupné snižování ale zřejmě nastane až v příštím roce.

Významnou roli v boji proti inflaci hraje měnový kurz. Centrální banka již letos dvakrát ukázala, že oslabení koruny (hrozící tím, že by mohlo dále podpořit inflaci) nedovolí. Byli jsme tak svědky intervencí ve prospěch koruny v prvních dnech válečného konfliktu na Ukrajině i v době jmenování nového guvernéra ČNB A. Michla. Kromě intervencí se ale argumenty ve prospěch koruny po zbytek letošního roku vytrácejí. Protože ECB je se zvyšováním eurových sazeb teprve na počátku, bude se s tím, jak korunové sazby brzy dosáhnou svého

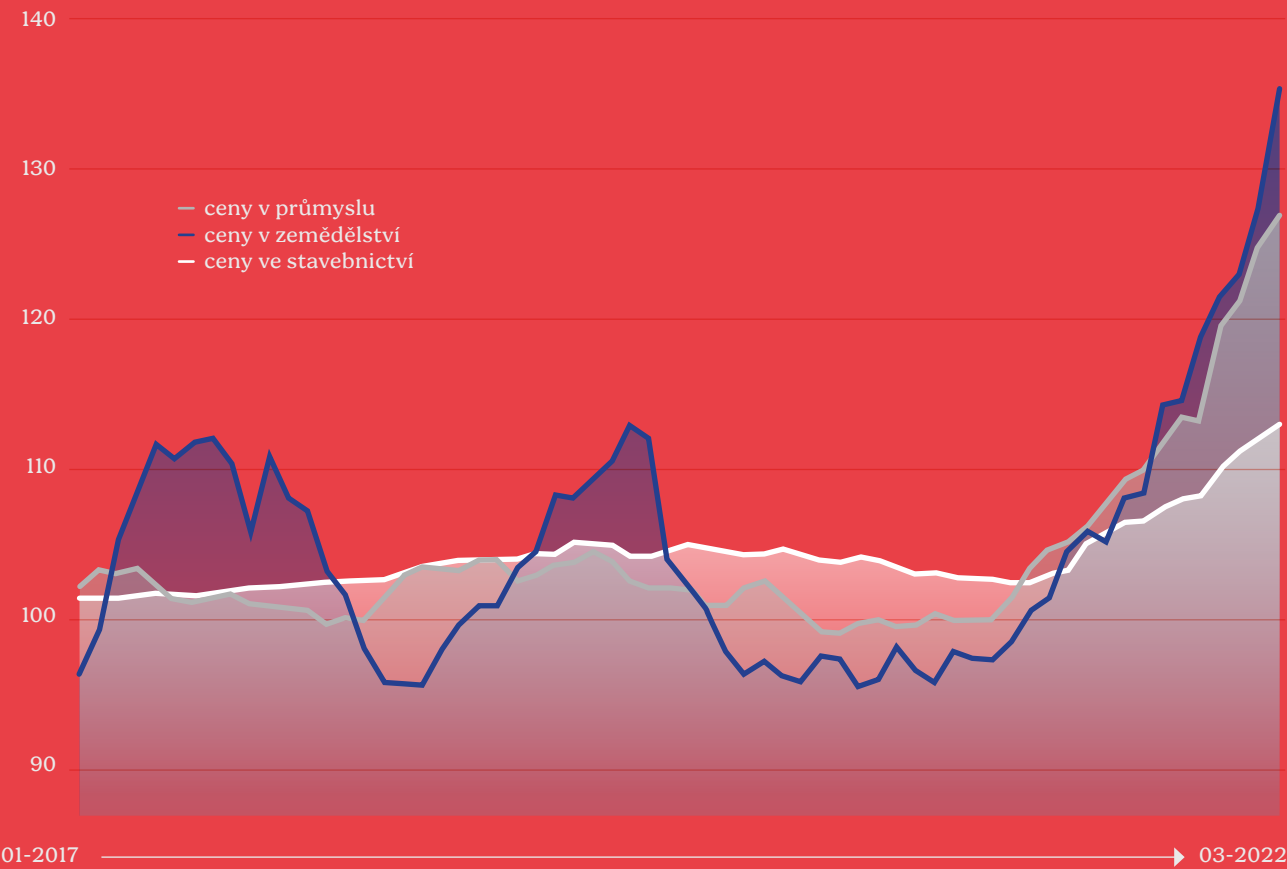
Export Journal komentuje

„Zvyšovat sazby kvůli boji s inflací, nebo je snižovat kvůli tomu, že nyní podle nás ekonomika prochází recesí?“

maxima, úrokový diferenciál spíše zhoršovat. Povzbudivě nevypadá ani pohled na vývoj zahraničního obchodu, respektive běžného účtu platební bilance. Teprve v příštím roce by se měl trh vrátit k normálu a koruna tak pocítit podporu v souvislosti s obnovením trendu reálného posilování naší měny poté, co odezní zvýšené domácí inflační tlaky a uvolní se napětí v dodavatelských řetězcích.

Ceny vstupů rostou dvouciferným tempem

stejně období předchozího roku = 100

Skupinové životní pojištění zaměstnance ochrání a pomáhá je udržet ve firmě

Najít zajímavý zaměstnanecký benefit, který má opravdu velký význam, nemusí být vůbec jednoduché. KB Pojišťovna jeden takový ve své nabídce má.

Pandemie covidu-19 podtrhla význam životního pojištění pro zaměstnance firem. Ukázala, že pokud jde o zajištění jejich finanční podpory v nesnadných životních situacích, tzv. firemní pojistka je přesně to, co pomůže nejvíc. Přináší nesporné výhody nejen jim samotným, ale i jejich zaměstnavatelům. Skupinové životní pojištění funguje jako důležitý firemní benefit, který posiluje loajalitu k zaměstnavateli. Tento benefit je i významný způsob odlišení se od konkurence, protože zatím není tak běžný.

Snadné sjednání, bezkonkurenční cena

Rizikové životní pojištění Team KB Pojišťovny chrání zaměstnance a jeho rodinu v případě vážných situací. Firmám umožňuje v rámci jedné smlouvy s minimální administrací pojištit klidně všechny zaměstnance najednou, a to bez vstupních zdravotních formulářů. Ve srovnání s individuálními pojistkami je navíc takové pojištění za bezkonkurenční cenu.

Prostřednictvím skupinového životního pojištění Team je možné pojištit riziko úmrtí, invalidity, trvalých následků úrazu, závažných onemocnění a pracovní neschopnosti. Výši pojistné ochrany u pojištění zaměstnanců lze nastavit pro všechny stejnou nebo naopak odlišnou podle jejich pracovního zařazení.

Jaké jsou hlavní výhody tohoto typu pojištění?

- **Nesrovnatelně nižší cena**
Cenu, kterou firma získá za skupinové pojištění, by zaměstnanci individuálně nebyli schopni dosáhnout.
- **Jednoduchá administrativa**
Administrativa je ve srovnání s jinými typy finančních benefitů minimální. Zaměstnanec je zařazen do pojištění, jakmile ho zaměstnavatel uvede na seznamu pojištěných.
- **Pojištění lze sjednat bez ohledu na věk či aktuální zdravotní stav zaměstnanců**
- **Možnost odpočtu z firemních daní**
Životní pojištění pro zaměstnance je daňově uznatelným nákladem, firma tedy díky němu každý rok na daních ušetří.
- **Platnost kdykoli a kdekoli**
Pojištění platí 365 dní v roce kdekoli na světě, a to i mimo pracovní dobu.

Více informací o skupinovém životním pojištění najdete na www.kbpojistovna.cz/team

Příklad z praxe: IT firma pojišťuje 42 zaměstnanců

Zaměstnavatel (firma podnikající v IT sektoru) se rozhodl jako benefit poskytnout svým zaměstnancům skupinové rizikové životní pojištění Team. Průměrná hrubá měsíční mzda je přes 100 000 Kč.

Počet zaměstnanců	42
Riziko smrti	pojistná částka 36× měsíční hrubá mzda
Měsíční pojistné za všechny zaměstnance	13 301 Kč
Roční pojistné za všechny zaměstnance	159 612 Kč
Průměrné měsíční pojistné za jednoho zaměstnance	317 Kč

KB Pojišťovna je obchodní značka, kterou Komerční pojišťovna, a.s. (poskytovatel produktu), používá k marketingové komunikaci.

Komerční banka a Moneta Money Bank sdílejí své bankomaty

Zvyšování klientského komfortu, snížení nákladů a také uhlíkové stopy. To má přinést společný projekt obou bankovních domů.

Výhody podobné spolupráce, jakou už znají lidé například v Nizozemsku, Belgii nebo Francii, mohou od začátku června využívat také klienti Komerční banky a Moneta Money Bank. Tyto dva finanční ústavy se totiž domluvily na tom, že budou sdílet své bankomatové sítě na území České republiky. Konkrétně to znamená, že klienti Komerční banky mohou zdarma vybírat hotovost z bankomatů Moneta Money Bank. V průběhu příštího roku pak klienti obou bank získají možnost sdílet v jejich bankomatových sítích i vkladové funkce.

Jak vysvětlil předseda představenstva a generální ředitel Komerční banky Jan Juchelka, optimalizace bankomatových sítí s cílem nabídnout dostupnost služby maximálnímu počtu klientů je v Evropě aktuálním trendem. „Spolupráce s Monetou nám umožní eliminovat duplicitní bankomaty na frekventovaných místech a současně instalovat tyto přístroje v lokalitách, kde je dostupnost výběru hotovosti nižší,“ řekl Jan Juchelka. Sdílení vybrané bankovní infrastruktury by mělo mít pozitivní vliv nejen z pohledu klienta. Současně přinese i snížení spotřeby energií a dalších nákladů nutných k provozování oddělených bankomatových sítí a projeví se rovněž snížením uhlíkové stopy obou bank.

Komerčka nabízí nejvíc vkladových bankomatů

Českou jedničkou z hlediska počtu vkladových bankomatů je KB. Na konci roku 2021 disponovala 860 přístroji, z toho 520 bylo s vkladovou funkcí a 604 s bezkontaktní čtečkou. A tyto počty stále rostou. Na konci roku 2021 měla KB se všemi svými bankomaty 15% podíl na trhu ČR.

Zvyšte energetickou soběstačnost své firmy

Pokud vaše společnost odebírá ročně 200 MWh elektřiny a víc, určitě byste měli zvážit využití společného projektu KB, ČEZ ESCO a SGEF s názvem Fotovoltaika za korunu. Umožní vám totiž vyrábět si vlastní zelenou energii bez vstupních investic a související administrativní zátěže.

Je to velmi jednoduché. ČEZ ESCO vám nainstaluje fotovoltaičnou elektrárnu (FVE) a zajistí nezbytnou administrativu včetně následného provozu a servisu. Investici pak splácíte v cenách odebrané elektřiny, která je minimálně o distribuční poplatky nižší než při odběru ze sítě. Po patnácti letech se elektrárna stane vaším majetkem za jednu korunu. A případně je možné uskutečnit odkup dříve.

Jaké jsou tedy hlavní výhody projektu Fotovoltaika za korunu?

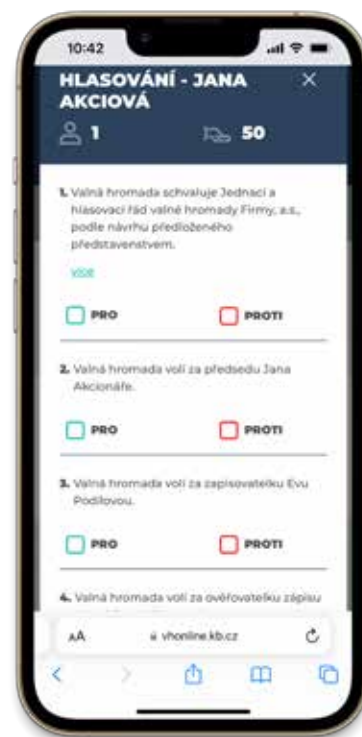
- Pro instalaci FVE nejsou potřeba žádné vstupní investice.
- Instalace FVE na klíč včetně potřebných administrativních záležitostí a povolení.
- Po celou dobu jejího splácení je zajištěn potřebný servis.
- Ochrana před trendem rostoucích cen energie.
- Elektrárna s výkonem 100 kWp uspoří ročně 47 tun CO₂.

I na valné hromadě už lze hlasovat online

Komerční banka nedávno vyvinula aplikaci, která potvrzuje současný trend digitalizace i těch aspektů života, u nichž bychom si to ještě nedávno nejspíš nedokázali ani představit. Aplikace slouží k online hlasování na valných hromadách (jak korespondenčních, tak i per rollam), tedy bez fyzické přítomnosti. Možnost ušetřit tímto způsobem čas i náklady nepochybně přivítá nemálo firem se zákonnou povinností pořádat valné hromady, ale i akcionářů. Zástupci společnosti pořádající valnou hromadu, jejich akcionáři a také správci zastupující (hlasující za) akcionáře či jiné zplnomocněné osoby se mohou do aplikace přihlásit a autentizovat stejně jako do internetového bankovníctví. Tedy pomocí zabezpečeného KB Klíče, který je součástí bankovní identity. Výhodou však je, že akcionář nemusí být klientem banky, pouze využije tuto autentizační metodu KB, kterou si lze sjednat i online.

Aplikace umožňuje hlasujícím nejen hlasovat, ale i dělit akcie a tvořit skupiny, což ocení hlavně správci zastupující akcionáře.

Zástupce firmy, který je zodpovědný za vyhlášení a hladký průběh hlasování, poskytne kromě plné správy valné hromady online i výstupy v podobě reportů a seznamů s detaily hlasování. Lze do ní jednoduše nahrát aktuální seznamy akcionářů buď z BCP u kotovaných společností, nebo pomocí připraveného xls souboru. Nahrávat lze i povinné dokumenty nebo dokumenty k jednotlivým usnesením.

Věděli jste, že máte v kapse platební terminál?

Podíl bezhotovostních plateb v Česku stále roste, což ještě urychlila koronavirová pandemie. A stále oblíbenější je také placení chytrými telefony a hodinkami, do kterých si lidé mohou nahrát svou platební kartu. Pokud jste tedy podnikatel či představitel menší firmy, která poskytuje své služby spíše sezonně nebo potřebuje platbu na místě jen občas, pak pro vás může být vitaným řešením aplikace PayPhone. Vytvoří vám totiž ve vašem chytrém telefonu s operačním systémem Android (verze 8.0 a vyšší) a technologií NFC pro bezkontaktní platby mobilní platební terminál.

Ten je vhodný pro podnikatele či pracovníky firem v terénu, využijí ho také při rozvozu zboží nebo poskytování služeb přímo u zákazníka, který pak může zaplatit jednoduše přiložením platební karty k telefonu. Prostřednictvím PayPhone lze přijímat karty Mastercard a Visa. Účtenky se netisknou, zákazník je dostane e-mailem, popřípadě si je může stáhnout přes QR kód.

Výhodou je fakt, že provoz aplikace nic nestojí. Aktivací poplatek je 495 Kč (+ DPH) a poplatek za transakci v procentech se skládá ze tří částí. Z poplatku za zpracování transakce, poplatku vydavatelské banky a poplatku karetním společností. V současné době lze ovšem využít akcí Česko platí kartou, v rámci které je možné celý rok zkoušet platební terminál bez poplatků.

Smluvní vztahy

Co nesmí chybět ve vaší exportní smlouvě díl 2

Na této stránce najdete dokončení textu z předešlého vydání Export Journalu o tom, co by určitě mělo být součástí vaší exportní smlouvy.

V minulém článku, který vyšel ve druhém čísle loňského roku, jsme se zabývali tím, jak by měla vypadat příprava smlouvy. Věnovali jsme se také vymezení základních podmínek či dohodě o způsobu, jakým by měl odběratel platit, atd. V tomto textu se zaměříme na další důležité aspekty.

Vymezte si dodací podmínky

Úvodem je vhodné uvést, že neexistuje standardní univerzální exportní kontrakt. Jsou ale k dispozici dílčí dokumenty, které se často a běžně používají. Mimo jiné tzv. Vídeňská úmluva o mezinárodní koupi zboží (CISG), která upravuje vybrané aspekty kupní smlouvy a dodávky v mezinárodním obchodě. Vzhledem k tomu, že ji ratifikovala přibližně stovka zemí, včetně ČR, je jistě dobré její případné využití zvážit.

Patří sem také podmínky Incoterms, což je sada pravidel vydávaných Mezinárodní obchodní komorou (ICC), které lze využívat bez ohledu na to, v jaké jurisdikci se exportér nachází. Podmínky Incoterms ovšem neupravují dodávku komplexně, pouze její specifickou část. Konkrétně rozdělení rizika škody a také nákladů při přepravě a dodávce. Dodací podmínky jsou různé a umožňují smluvním stranám flexibilitu, v exportní smlouvě byste tedy tu zvolenou měli vymezit, včetně reference k verzi Incoterms.

Abyste mohli zajistit plnění dodávky

Volba dodací podmínky má mj. zcela zásadní vliv i na to, zda vůbec budete schopni zajistit plnění dodávky. Pokud vám smlouva ukládá povinnost vyřídít importní formalitu a vy dodáváte například do některé z mimounijních jurisdikcí, může vás čekat velmi komplikovaný proces proclení. Narazíte-li tře-

ba na nečestné úředníky na celnici, hrozí, že nestihnete zboží dodat včas a podobně.

Možná máte na základě smlouvy také povinnost dodávku či její část zkompletovat až v dílnách odběratele. Měli byste si proto včas ověřit, zda toho budete schopni, tedy jestli bude dílna připravená. Pokud to tak nebude a smlouva na to nepamatuje, bude to samozřejmě vaše zodpovědnost.

Minulé měsíce rovněž ukázaly, jak je důležité věnovat náležitou pozornost ustanovení vyšší moci či tzv. MAC ustanovením (z anglického Material Adverse Change), bohužel často přehlíženým, které se zabývají nemožností či sníženou schopností plnit smlouvu. Mezi důvody mohou být boje, změna legislativy, naprosto nepředvídatelný a enormní růst cen vstupů atd. Ve smlouvě je proto potřeba ošetřit, jaká budou mít smluvní strany v takové situaci práva.

Stanovte si rozhodné právo

Důležité je nezapomínat na to, že na světě existuje několik typů právních režimů. Například u nás platí tzv. civil law system, který se vyznačuje psanými zákony, od nichž se odvíjejí pravidla. Jiné je to třeba v anglosaském systému, kde hrají hlavní roli precedenty vzniklé na základě soudních rozhodnutí atd. Co z toho vyplývá, je jasné. Je třeba počítat s odlišnostmi, a především exportní smlouvu podřídit nějakému rozhodnému právu. To znamená napsat do ní, že se řídí například českým právem. Vezměte ale v potaz, že není výjimkou situace, kdy jeden exportní případ podléhá několika právním řádům.

Jak řešit spory

Vaše exportní smlouva by rozhodně měla obsahovat ustanovení o způsobu, jakým budou řešeny případné budoucí spo-

Text vznikl na základě konzultace s Davidem Wilhelmem a Marií Talašovou ze společnosti White & Case, jež je partnerem této rubriky.

ry. Existují dva základní. Jedním je tzv. prorogační doložka, kdy se smluvní strany dohodnou, že spory bude řešit jeden z obecných národních soudů. Doložka musí být uzavřena podle určitých kritérií.

Druhou možností, v mezinárodním obchodě volenou nejčastěji, je tzv. rozhodčí řízení. Jeho hlavní výhodou bývá rychlost. Praxe ukazuje, že spor může být podle některých rozhodčích pravidel vyřešen zhruba do šesti měsíců. Dále je to důvěrnost, spor lze totiž řešit bez jakéhokoli zásahu jiné strany.

Důležitou výhodou je rovněž možnost volby rozhodce, například experta pro daný typ obchodu, což je ovšem nutné učinit po konzultaci s právním zástupcem. A pak také menší procesní formalismus. Účastníci řízení se například se souhlasem tribunálu mohou dohodnout na přerušení řízení a zahájení mediace atd.

Newyorskou dohodu nejspíš oceníte

Pokud jde o vydané rozhodčí nálezy, což je obdoba soudního rozsudku, významnou výhodou je fakt, že přes sto šedesát států podepsalo Úmluvu o uznání a výkonu rozhodčích nálezů, tzv. Newyorskou dohodu. Což ve chvíli, kdy poražená protistrana nechce dobrovolně zaplatit, značně zvyšuje šanci, že se ke svým penězům dostanete.

Mezi nevýhody patří výše nákladů, u rozhodčího řízení se totiž navíc platí za administraci a za kvalitu procesu (více viz box). A praktická informace na závěr: Na webu každého rozhodčího soudu najdete modelovou rozhodčí doložku. Ukáže vám, jak ji koncipovat, aby byla platná, a především aby případný proces proběhl bez problémů, zbytečně se neprotahoval, a tím pádem také neprodražoval.

Na kolik vás vyjde rozhodčí řízení

Pokud se budete soudit o 10 milionů eur u v současnosti zřejmě nejrespektovanějšího soudu, který působí při International Chamber of Commerce (ICC) v Paříži, zaplatí každá ze stran sporu přibližně 180 000 eur jen za poplatky rozhodců a soudu za administraci sporu. Pro srovnání, pokud by se stejným sporem zabýval Vídeňský rozhodčí soud nebo český rozhodčí soud, vyjde vás to přibližně o 40 000 až 100 000 eur méně. Je ovšem velký rozdíl v tom, co za služby jednotlivé rozhodčí soudy nabízejí. Například ICC jako jediný rozhodčí soud zevrubně kontroluje odbornou kvalitu nálezu před jeho vydáním, což je pro strany řízení velkou výhodou.

Uvedená suma je ovšem jen část nákladů – další část tvoří náklady právního zastoupení, jejichž náhrada bude záviset na úspěchu ve sporu. A pozor, i když jste strana žalovaná, jakmile souhlasíte s rozhodčí doložkou, poplatky rozhodčímu soudu budete platit také.

Firmy musí pomoci s budováním narušené důvěry

Důvěra ve vlády od vrcholu pandemie celosvětově poklesla. Celých 66 procent globálních respondentů podle průzkumu Edelman Trust Barometer v lednu 2022 vyjádřilo obavy z toho, že se lídři jejich zemí záměrně snaží uvést lidi v omyl. A platí to dokonce i pro zdravotnické úřady, které jsou jinak v oblasti zdraví považovány za nejvěrohodnější zdroj informací: Více než polovina globálních respondentů se obává, že je lékařská věda zneužívána k podpoře konkrétní politické agendy.

Jak se to projevuje? Především podceněním trvání a také závažnosti pandemie. To se odrazilo zejména na tom, že v některých zemích, jež na vypuknutí pandemie zareagovaly nejlépe a měly zpočátku nízkou míru infekce a přenosu (jako jsou Singapur, Tchaj-wan, Jižní Korea či Nový Zéland), v důsledku tvrdého lockdownu postupně přibývalo odporu, zklamání a hněvu ze strany obyvatel.

Počáteční odolnost ustoupila hlubokému hospodářskému poklesu na některých trzích a také rostoucímu napětí. Komunity začaly zpochybňovat rozhodování svých lídrů a postupně ztrácely důvěru v jejich vedení.

To je samozřejmě velmi nebezpečné. A protože důvěra ve firmy naopak zůstává vysoká, ty mají tím pádem podle Světového ekonomického fóra (WEF) příležitost a odpovědnost zasadit se o zvýšení důvěry ve vládu i sektor zdravotnictví. Mohou tak významně pomoci chránit lidské životy tím, že podpoří zdravotnické úřady a vědecká fakta. Týká se to především firem, které působí v oblasti zdravotnictví.

Podle nejnovějších výzkumů totiž důvěra v tyto podniky zůstává celosvětově silná. Podle WEF potřebujeme, aby všechny populace věřily, že v oblasti zdraví existuje rovnost a že bez ohledu na status má každý právo na dostupné informace o zdravotní péči a také na řešení. Zdravotnický průmysl v tomto hraje stěžejní roli. Může pomoci tím, že bude klást důraz na spolupráci či společenské iniciativy ve spojení s dotčenými komunitami apod. Navíc jsou zaměstnavatelé pro lidi jedním z nejvěrohodnějších zdrojů informací o zdraví. Jejich zodpovědnost je tedy zřejmá.

Export Journal komentuje

„Celých 66 procent globálních respondentů podle lednového průzkumu Edelman Trust Barometer vyjádřilo obavy z toho, že se lídři jejich zemí záměrně snaží uvést lidi v omyl.“

Kvůli cenám energií zchudneme. Klimatickou politiku však podporujeme dál

Nový globální průzkum společnosti Ipsos ukazuje, že lidé na celém světě dál silně podporují ústup od fosilních paliv. Navzdory tomu, že rostoucí ceny energií sniží jejich možnosti utrácet. Průzkum, který provedla společnost Ipsos mezi více než 22 500 dospělými ve 30 zemích, ukázal, že v průměru více než polovina spotřebitelů očekává, že rostoucí náklady na energii v roce 2022 výrazně sníží jejich kupní sílu.

Výsledky se v jednotlivých zemích lišily, to, že letos očekávají méně peněz na útratu, uvedly dvě třetiny lidí žijících v Jihoafrické republice, Japonsku a Turecku, ve srovnání s o něco více než jednou třetinou ve Švýcarsku a Nizozemsku. Nejvíce se o svou finanční budoucnost obávali lidé s nízkými příjmy a lidé ve věku 35 až 49 let.

Navzdory tomu však lidé i nadále politiku v oblasti klimatu silně podporují. V průměru 84 procent respondentů uvedlo, že je pro ně osobně důležité, aby se jejich země odklonila od fosilních paliv k udržitelnějším zdrojům energie.

Názor výrazně zastávaly všechny země, například ve Spojených státech 75 procent obyvatel, v Jižní Africe a Peru pak dokonce 93 procent.

Nejsilněji vnímají důležitost ukončení závislosti na fosilních palivech obyvatelé tzv. rozvíjejících se zemí. Pokud jde o demografický pohled, podpora byla silná mezi všemi skupinami, o něco více mezi ženami (87 %) než muži (81 %).

Firmy tvrdí, že diverzita je důležitá. Proč tedy samy nejsou čím dál rozmanitější?

Četné výzkumy ukazují zřejmou souvislost mezi diverzifikovaným vedením firem a jejich silnější finanční výkonností. Například společnosti, které se z hlediska genderové diverzity ve výkonných týmech nacházejí v horním kvartilu, měly o 25 procent vyšší pravděpodobnost, že budou nadprůměrně ziskové než společnosti v dolním kvartilu – a tato prémie se postupem času zvyšuje.

Navíc se zdá, že vedení firem si tuto skutečnost poměrně dobře uvědomuje. Koncem loňského roku publikovaná zpráva společnosti McKinsey s názvem Ženy na pracovišti, ve které byly zveřejněny postoje a také konkrétní kroky představitelů téměř čtyř set třiceti firem zaměstnávajících zhruba šedesát tisíc lidí, mimo jiné ukázala, že okolo 70 procent společností považuje diverzitu za extrémně důležitou. Ovšem jen méně než čtvrtina z nich promítla tento přístup do praxe, například oceněním manažerů za dosažení různorodosti.

Snažení firem v téhle oblasti navíc stagnuje. V letech 2015–2020 se pouze třetina z přibližně tisíce velkých firem v patnácti zemích, které společnost McKinsey sledovala, v tomto ohledu významně zlepšila. Zbývající dvě třetiny buď stagnují, nebo jsou dokonce na zpětné trajektorii. Zastoupení žen ve výkonných týmech v letech 2017–2019 globálně vzrostlo pouze jediný pro-

centní bod a zastoupení etnických minorit pouze pouze o dva body.

Problém nepochybně prohloubila pandemie nového koronaviru. Ženy zažívají rekordní syndrom vyhoření a v mnoha zemích opouštějí svá pracoviště. A co se týká úsilí o rasovou spravedlnost, rekordní počet společností se sice zavázal ke zvýšení zdrojů, jenže hmatatelné výsledky stále nejsou.

Odborníci proto firmám doporučují několik kroků, jak situaci vylepšit. Především by se snaha dosáhnout pokroku měla stát jednou z priorit jejich leadershipu. Lídři musí dát zaměstnancům vědět, co se od nich očekává, svým konkrétním chováním a jednáním. Je také třeba dělat opatření, která přinesou rychlé úspěchy, a na těch stavět. Například nábor založený na požadovaných schopnostech spíše než na pracovní historii nebo titulech může přinést rozmanitější skupinu uchazečů.

Rovněž je důležité zavést jasné procesy a metriky, které kromě lepších výsledků přinesou větší efektivitu. A v neposlední řadě se ukazuje, že většina společností nepromítá pokrok v metrikách diverzity do hodnocení výkonu a jen málo jich poskytuje finanční pobídky. To je třeba změnit, protože pokud odpovědnost není vázána na materiální důsledky, není divu, že do ní lidé neinvestují.

Malé a střední podniky potřebují po pandemii alternativní finanční nástroje

Podle aktuální hodnoticí zprávy Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) je zásadní, aby vlády nadále poskytovaly cílenou podporu životaschopným malým a středním podnikům a podnikatelům v nouzi. Válka na Ukrajině a z ní vyplývající humanitární a hospodářská krize význam podpory a přístupu k financování pro tyto firmy jen posilují.

Většině ekonomik, jichž se hodnoticí zpráva týká, bezprecedentní podpůrná opatření pomohla vyhnout se vlně platební neschopnosti: V mediánovém vyjádření poklesly bankroty v roce 2020 o 11,7 %. Jenže s tím, jak země postupně ukončují podpůrná opatření – a firmy pociťují zvýšený tlak, především v důsledku nárůstu cen energií a dalších nákladů –, se očekává, že bankrotů a insolvencí bude přibývat.

Význam těchto firem je přitom nezastupitelný. Malé a střední podniky tvoří většinu zaměstnanosti a výstupu v ekonomikách OECD. Mají také potenciál sehrát klíčovou roli v ří-

zení přechodu na bezuhlíkové hospodářství a při zajišťování energetické bezpečnosti.

Máme-li tedy po krizích uspět při zajištění obnovy ekonomiky, tak aby byla silná, udržitelná a odolná, tyto podniky budou muset prosperovat. Zpráva ovšem uvádí, že ve vnitrostátních balíčcích určených na obnovu se jim dostalo relativně méně pozornosti než během krize.

Podle analýzy OECD dosáhla jejich podpora prostřednictvím dluhů, grantů a nástrojů odkladu 32 miliard dolarů (nebo 4,5 % celkové podpory) v ozdravných balíčcích, ve srovnání s více než 3 136 miliardami dolarů (40 % celkové podpory) v předchozích opatřeních přijatých ve snaze ochránit je před okamžitými dopady pandemie. Malé a střední firmy proto podle OECD potřebují mít k dispozici širší škálu finančních nástrojů a také nástrojů k posílení své odolnosti.

Export Journal komentuje

„Máme-li po krizích uspět při zajištění obnovy ekonomiky, tak aby byla silná, udržitelná a odolná, malé a střední podniky budou muset prosperovat.“

Evropanky na pracovním trhu

I když míra zaměstnanosti žen v Evropě v posledních letech vzrostla, stále zaostává za mírou zaměstnanosti mužů (v současné době je zaměstnáno 66,8 % žen, zaměstnanost mužů činí 78,1 %). Ženy častěji pracují na částečný úvazek, jsou placeny méně a často stále vykonávají většinu soukromých domácích a pečovatelských povinností. Prodlužování pracovní doby žen automaticky nevede k vyváženějšímu rozdělení domácích a pečovatelských prací mezi ženy a muže.

Ženy jsou přitom stále kvalifikovanější: Univerzity v Evropě absolvuje více žen než mužů. Mnoho z nich se však při výběru zaměstnání stále necítí tak svobodně nebo nedostává stejné pracovní příležitosti jako muži. Ženy také vydělávají za hodinu méně než muži. Rozdíl v odměňování v Evropské unii činí 14,1 % a za poslední desetiletí se téměř nezměnil. Důvody spočívají v odlišných pracovních vzorcích žen, včetně toho, že častěji přerušují svou kariéru nebo mění své pracovní způsoby, aby se mohly starat o dítě nebo jiné příbuzné.

Zaměstnané ženy se obtížně dostávají na vrchol: Jsou nedostatečně zastoupeny v politických a ekonomických rozhodovacích pozicích. Například v říjnu 2018 bylo mezi předsedy správních rad 6,7 % žen a mezi generálními řediteli jich bylo 6,5 %. V poslední době se navíc podle OECD ukazuje, že ženy nesly hlavní tíhu covidové pandemie ve všech aspektech našeho života. Ta je postihla globálně a současně specifickým způsobem v závislosti na místě, kde žijí, jejich etnickém původu, domácích vztazích, ekonomickém postavení a mnoha dalších faktorech.

Ekonomické ztráty v důsledku rozdílu v zaměstnanosti žen a mužů dosahují 370 miliard eur ročně. Zlepšení v této oblasti by mohlo do roku 2050 vést ke zvýšení HDP až o 3,15 bilionu eur. Podle odborníků pomůže například to, když se vlády zaměří na podrobné zkoumání zkušeností jednotlivých populací z pohledu různých sektorů. Mít přehled o tom, jak se opatření v oblasti veřejného zdraví prolínají s jinými oblastmi politiky, jako je vzdělávání a práce, jim pak může pomoci proaktivně řešit problémy a účinně odstraňovat bariéry.

Jak ochránit svou organizaci před kyberútokem

Geopolitické napětí je v současné době vysoké. V této atmosféře mimo jiné přibývá kybernetických útoků a současně roste jejich závažnost. V nedávném průzkumu Světového ekonomického fóra (WEF) vyjádřilo 92 % představitelů nejvyššího vedení podniků přesvědčení, že jejich plány řízení rizik hrozbu kybernetického útoku pokrývají. Problém je, že s jejich přesvědčením souhlasilo pouze 55 % manažerů, kteří mají kybernetickou ochranu firem na starosti.

Vedoucí pracovníci v každé organizaci by proto měli být plně zapojeni do problematiky kybernetické odolnosti. Jak? Podle WEF je třeba dodržovat minimálně pět zásad:

1 Uchovat si nevyužitou digitální kapacitu

Tedy ponechat si nějaké zastaralé vybavení jako zálohu pro případ potřeby okamžité výměny určitého hardwaru a současně si vytvořit prostor v obchodních procesech. To například znamená být připraven na situaci, kdy váš hlavní zákazník či partner, popř. dodavatel zmizí za firewalllem na národní úrovni apod.

2 Být připravený čelit útokům na poskytovatele služeb

Poskytovatelé cloudu například často umožňují nastavit „regiony“ nebo geografické zóny, ve kterých jsou data firmy uložena. To jí dává možnost dočasně se vyhnout obecné geografické zóně konfliktu, i když pravděpodobně za cenu určitých provozních a regulačních nákladů.

3 Kontrolovat procesy řízení kontinuity podnikání či obnovy po havárii

Tyto aktivity zvýší připravenost jak na ransomwarové útoky, tak na oslabující útoky zaměřené na externí poskytovatele služeb. Je vhodné použít pravidlo 3-2-1 pro nejdůležitější data: Mít tři různé zálohy pro každý druh kritické datové sady na dvou různých médiích, z nichž jedno je uloženo mimo pracoviště. A také zvážit pravidelnou výměnu záloh.

4 Dát větší volnost kybernetickému týmu

Pokud je potřeba něco aktualizovat, není dobré nutit kybernetický tým k čekání, aby nedošlo k narušení podnikání. Naopak to udělat co nejdřív. Pokud je třeba dočasně pozastavit některé služby, aby mohla být posílena síť, může to být v porovnání s dopadem útoku malá cena. A možná nejdůležitější je umožnit kybernetickému týmu spolupracovat s ostatními prostřednictvím formálních i neformálních kanálů.

5 Začlenit odborné znalosti v oblasti kybernetické bezpečnosti do představenstva

Každá organizace by měla mít manažera odolnosti na úrovni představenstva či jeho ekvivalentu. Aby byla kybernetické problematice věnována náležitá pozornost, je vhodné zvážit buď přímou přítomnost člověka na pozici Chief Information Security Officer (CISO), nebo alespoň naplánovat pravidelné brífinky celého představenstva.

Export Journal komentuje

„V průzkumu Světového ekonomického fóra vyjádřilo 92 % představitelů nejvyššího vedení podniků přesvědčení, že jejich plány řízení rizik hrozbu kybernetického útoku pokrývají. Problém je, že s jejich přesvědčením souhlasilo pouze 55 % manažerů, kteří mají kybernetickou ochranu firem na starosti.“

K

Slovníček pojmů pro zahraniční obchod

Kauční záruka

Typ bankovní záruky za řádné splnění smlouvy (také označována jako bankovní záruka za řádné provedení, případně performance bond) zajišťující riziko, že zhotovitel nesplní z jakéhokoli důvodu své povinnosti ze smlouvy. V této podobě je hojně využívána ve stavebnictví. V dalším významu se jedná o bankovní záruku, která nahrazuje složení kauce například u nájmu, distribuce pohonných hmot, distribuce lihu apod.

Klíčovaná zpráva SWIFT

Banky po celém světě používají ke vzájemnému zabezpečenému přenosu informací platební systém SWIFT. SWIFT se používá například k odesílání a přijímání plateb v cizí měně nebo vystavení přeshraničního akreditivu a bankovní záruky. Aby byla swiftová zpráva považována za závaznou, musí být klíčovaná (angl. tested). Takovou zprávu si mohou mezi

sebou posílat jen banky, které si na základě bilaterální dohody tzv. vyměnily swiftový klíč. Jednoduchým vodítkem, zda je SWIFT klíčovaný nebo ne, je první číslice u typu swiftové zprávy MTXXX. Pokud je to devítka, je zpráva neklíčovaná a má pouze informativní charakter (např. MT 999). Protože ke SWIFTu neexistuje plnohodnotná alternativa, je odstrížení od systému řazeno mezi tvrdé ekonomické sankce.

Konosament

Dokument vystavovaný při předání zboží lodní společností k přepravě. Při využití v dokumentárním akreditivu může sloužit například jako formální potvrzení o převzetí zboží majitelem lodi nebo jako potvrzení o existenci přepravní smlouvy či jako dokument evidující vlastnictví zboží. Konosamenty rozdělujeme na převoditelné a neprevoditelné. Dále se mohou členit podle způsobu přepravy (např. námořní, multimodální apod.).

Tiráž

Název titulu: Export Journal
Číslo vydání: 1/2022
Vychází: 17. 6. 2022
Registrace: MK ČR E 19644
Periodicita: 2× ročně
Ročník XII
Vydavatel: Corporate Publishing, s. r. o.
U Golfu 565, 109 00 Praha 10, www.copu.cz
Produkce a grafické zpracování:
Corporate Publishing, s. r. o.
Redakce: Martin Zika, Jan Vejmelek, Tomáš Rak
Jazyková úprava: Proofreading.cz
Foto: Vojtěch Vlk, shutterstock.com, archivy firem a institucí
Produkce: Jiří Tingl – KB, Ditta Dvořáčková – CoPu
Inzerce: Ditta Dvořáčková, +420 603 196 614,
ditta.dvorackova@copu.cz
Tisk: TNM PRINT, Nové Město 14,
503 51 Chlumeck nad Cidlinou

Sídlo centrály Komerční banky:

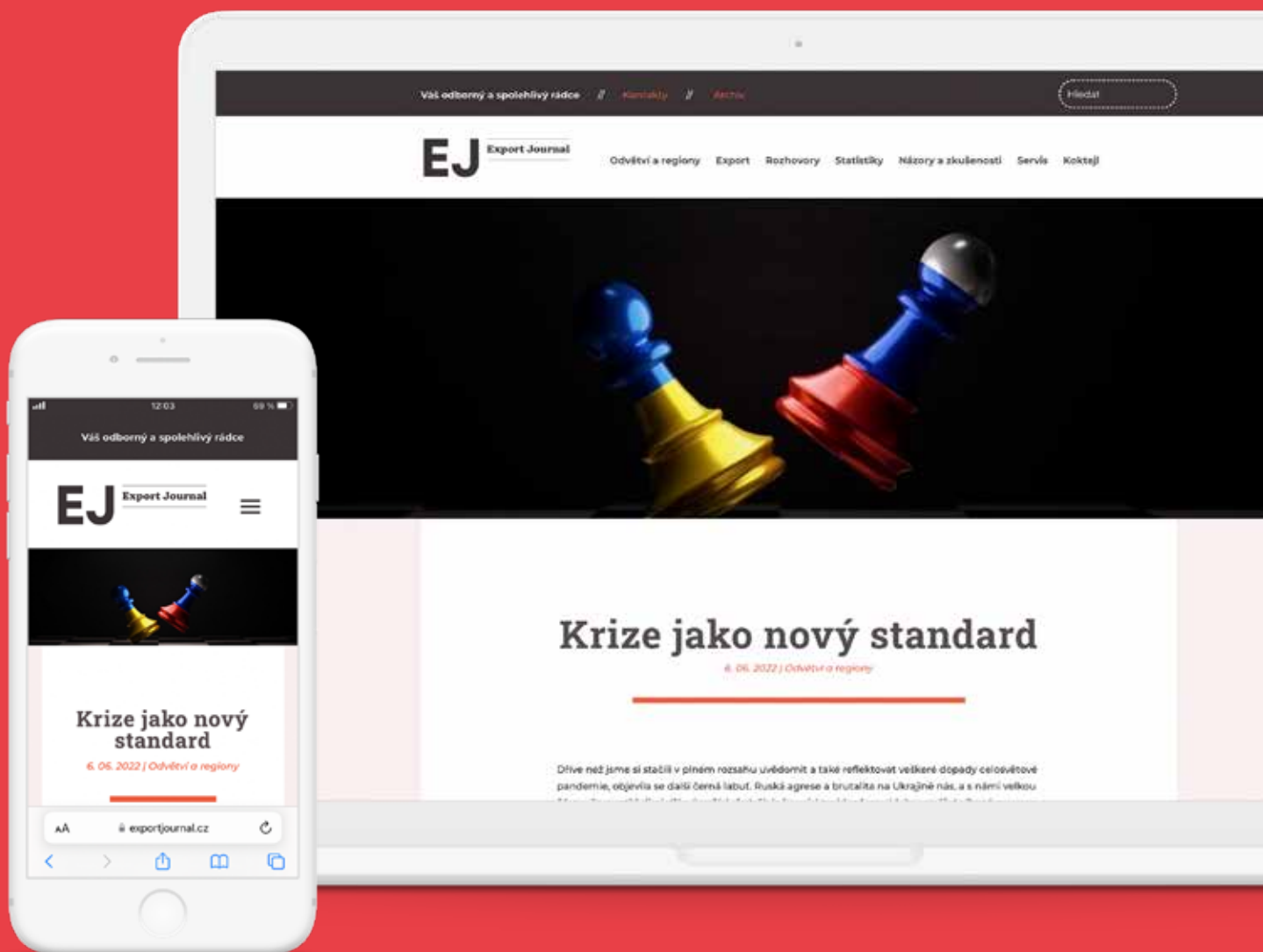
Adresa: Na Příkopě 33 čp. 969, PSČ 114 07,
P. O. BOX 839, Česká republika
Informační linka KB: 800 521 521
Pro volání ze zahraničí: +420 955 559 550
www.kb.cz

Kontakt na Global Transaction Banking KB

Markéta Krýslová
manažerka GTB KB
tel.: +420 955 541 550
e-mail: marketa_kryslova@kb.cz
Václavské nám. 42, 114 07 Praha 1

Dotazy a připomínky můžete do KB zaslat
elektronicky na e-mailovou adresu:
mojebanka@kb.cz.

Digitalizujeme

Čtěte Export Journal kdykoli a kdekoli

**Chcete mít tištěný Export Journal vždy po ruce?
Jeho online verzi najdete na webu ExportJournal.cz – snadno se tak
dostanete nejen ke všem článkům z aktuálního vydání, ale i ke všem
textům z našeho mnohaletého archivu.**

www.exportjournal.cz